ҮДӨӨ АЖАХЫН ПРОДУКТНУУДЫЕ БҮРИ ЕХЭЭР АБАЛГА—БҮГЭДЭ АРАДАЙ АРЮУН ХЭРЭГ!

ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

ПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

86 (9840) | 1962 оной апрелиин 11, среда | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

„Космонавтикын үдэрые“ тогтоохо тухай

...най дайда руу дэлхэй дээрэ совет ... түрүүн ниидэһые мүнхэжүүлхын ...эй Верховно Соведэй Президиум ТОГТООБО:

«Космонавтикын үдэрые» һайндэрлэдэг болохо гэжэ тогтоохо.

Жэл бүхэндэ апрелиин 12-то «Космонавтикын үдэрые» тэмдэглэхэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Кремль.
...й апрелиин 9.

МЕХАНИЗАТОР, ШИНИИ ҮҮРГЭ ТОН ЕХЭ

...с байгуулалтын мү... ...худөө ажахые бүри ...хүтэлбэрилдэг боло... ...л зүбшэн хэлсэһэн ...ЦК-гэй мартын Пле... ...а айхабтар шухала, ...шагүй зорилгонуу... ...н байна. Эдэ зо... ...ые хараалхадаа, ...бол худөө ажахын ...үлэмжэ һайнаар ... тиигэжэ хүдөөдэхи ...гын хүсэнүүдые ...хөөхэ асуудалда ...анхарал хандуулаа ... байгаа **техникээ һайнаар хэрэглэхэ партийна, советскэ ..., колхоз, совхозуу...бэрилэгшэдэй анха...ПСС-эй ЦК-гэй Пле... хандуулна. Муу...барилагдаһан, тэрэ...һоо муугаар харуу...рэһээ, механизатор...эргэжэл шадабариин ...һээ колхоз, совхо... ...ед олон машина... байдаг ябадалтай ...гүй. Механизатор... ...һайнаар бэлэдхэдэг ...трактор, комбайн бо... ...ад машинануудые ...аһабарилха талаар ... гурим тогтоохо, ...гамнадаггүй, маши... ... түхеэрэлгэнүүдые ...гадаг хүдэлмэрилэг...шагүй шангаар хан... байдал байгуулха** ...гэжэ тус Пленумэй ...сэхэ хэлэгдэнэ.

...Центральна Коми...тетүмэй шиидхэбэри...жалтатайгаар бэе...тулада тээсгэн рес... ...ай механизатор... ...н-Удэдэ сугларжа, ...дэ дүүргэхэ ёһотой ...удаа тоб байса то... ... ажалдаа шэнэ ...лаха байһанаа мэ...йна. Теэдшье хүдөө ... хүдэлмэрилэгшэ...уялгануud тон ехэ, ...тай юм. Кукуруза, ...свёкло, ороoһото-бо...малнууд болон яч... тарижа, ургасынь ...элүүлжэ, эдеэ хоо...үүдые шууд элбэг...рилго табигдана ха ... жэлдэ механизатор ...эр бүриһөө дунда ...-12 центнер ороoһо ...–250 центнер куку...зын набша хуряажа ...һөө аһан шадалаа...жо, али бүхы хэм...зэргэтэй. Условно ...бүхэнөөр 150 тонно...шэ тэжээлэй едини...һэн зорилго табиг...эй хамта республи...механизаторнууд энэ жэлдэ 28—30 мянган гектар шэнэ ба залууг газар элдүүрилхэ байна.

Иимэ ехэ хүдэлмэри саг соонь, шанартайгаар дүүргэхын тулада юу хэхэ шухалаб? Хэнэйшье мэдэһээр, али бүхы хүдэлмэриин амжалта нэн түрүүн хүнүүдһээ, тэдэнэй мэргэжэл шадабариһаа дулдыдадаг гээшэ. Ушар иимэһээ механизаторнуудые бэлэдхэхэ, тэдэниие түрүү дүй дүршэлдэ һургаха, материальна талаарнь урмашуулха, механизаторнуудай ажалай түлөөһые хэһэн хүдэлмэриинь юрэнхы хэмжээгээр бэшэ, харин абаһан центнер продукциинь түлөө түлэхэ асуудалда партийна организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд һуларшагүй анхарал хандуулха болоно. Тиигэжэ ажахын тоосоондо оруулагдаһан тусхай мэргэжэлэй комплексно бригадануудые колхоз, совхоз бүхэндэ байгуулха гээшэ тон шухала болонхой. Ажалай иимэ гуримда ороод байхадаа, трактор бүхэниие заабол хоёр халаанда хүдэлгэхэ хэрэгтэй. Энэл ушарта трактор, машинанууд гүйсэд һайнаар ашаглагдаха, механизаторнуудай харюусалга нилээд дээшэлхэ бшуу.

Республикымнай хүдөө ажахы оньһон техникээр баян, шадамар бэрхэ механизаторнуудшье тэндэ яһала олон. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ колхоз, совхозууднай 365 шэнэ тракторнуудые гүрэнһөө худалдажа абаа һэн. Гэхэ зуура трактор, машинанууд дүүрэн хүсэн соогоо үшөөл ашаглагданагүй, 1956—57 онуудайхида орходоо нёдондо бага хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдээ гэжэ сэхэ руунь мэдэрэлтэй. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ Мухаршэбэрэй, Бичурын аймагай колхозууд урданайхида орходоо трактор бүхэнөөр 160—200 гектарай хүдэлмэри багаар хэһэн байха юм. Үшөө нэгэ иимэ жэшээ харуулаябди. Кяхтын аймагай «Родина» колхозой тракторист нүхэр Полонов нёдондо жэлдэ «ДТ-54» трактораар оройдоо 479 гектарай хүдэлмэри хээ һэн. Харин энэл колхозой тракторист нүхэр Власов иимэ түхэлэй трактораар 1331 гектарай хүдэлмэри дүүргэһэн байха юм. Тон адли эрхэ байдалда байгаад, эдэнэр яахадаа хоёр ондоо үрэ дүн туйлааб? Ушарынь гэхэдэ, нүхэр Власов дүй дүршэлтэй, ажалдаа ханалгатай, трактораа саг соонь һайнаар харууһалдаг түрүү механизатор ха юм.

Мүнөө хабарай тарилгын хүдэлмэри эхилжэ байна. Зүгөөр зарим ажахынууд энэ халуун хаһада түгэс бэлэдхэлтэй бэшэ байһаар. Хүдөөһөө абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Бичурын, Хориин, Яруунын, Сэлэнгын ба бусад аймагуудай хэдэ хэдэн ажахынууд тарилгын хүдэлмэридэ аали нобшоор бэлдэнэ, зарим ушарта шадабаритай механизаторнуудшье дуталдана. Иимэ байдалые саашадаа нэгэшье үдэр соо тэсэжэ байхын аргагүй. «Хабарай нэгэ үдэр бүхэли жэлые тэжээдэг» гэжэ арад зомнай сэсэн мэргэнээр хэлсэдэг лэ. Тиимэһээ, нүхэр механизатор, өөрынгөө үүргэ һайса ойлго, юуб гэхэдэ, шинии ажалһаа горьтой юумэн дулдыдаха бшуу. Трактор бүхэн, сеялкэ, плуг, культиватор болон бусад машина бүхэн үндэр бүтээсэтэйгөөр ашаглагдаха ёһотой. Энэ хадаа шинии гарта, нүхэр механизатор!

Малшадтай хамта фермэ бүхэниие оньһожоруулха, бүхы хүдэлмэриие машинын хүсөөр бүтээдэг болохо талаар механизаторнуудай үүргэ мүн лэ бага бэшэ. Мүнөө жэлдэ республикын 180—200 фермэ дээрэ үнеэ һаадаг «ёлочка» түхэлэй түхеэрэлгэнүүд тодхогдохо байна. Энэ хадаа хойшолуулашагүй хэрэг болонхой. Яахадааб гэбэл, мүнөө дээрээ бүхы үнеэдэймнай 10 хүрэхэгүй процентнь оньһон аргаар һаагдана бшуу. Мал ажалай фермэнүүдтэхи хүдэлмэриие оньһожоруулаад байбал, химда сэнтэй мяха, һү болон бусад продуктнуудые элбэг ехээр, түргөөр абадаг болохо байнабди. Тиимэһээ механизатор бүхэн ажалдаа ухаансараар хандажа, нютагайнгаа фермэнүүдые оньһожоруулхын түлөө габшагай ёһоор оролдог лэ!

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ асуудалда партимнай үдэр бүриин һуларшагүй анхарал хандуулна. КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй тогтоолой ёһоор хүдөө ажахые шэнэ гуримаар хүтэлбэрилхэ болоһон ушар, колхоз, совхозуудта улам бадаржа байгаа эдэбхи үүсхэл хадаа орон дотороо эдеэ хоолой зүйлнүүдые бүри элбэгжүүлхэ зорилгые амжалтатайгаар дүүргэхэ байһанаймнай эшэ үндэһэн мүн болоно. Иимэ эрхэ байдалда, нүхэр механизатор, харюусалгашни бүри дээшэлээ, үүргэшни бүри ехэ болоо!

...ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...Р. С. Бенскаяе Бурядай АССР-эй Верховно ...дэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

...нская Раиса Семе... Бурядай АССР-эй ...артисткые,ород дра...ын артисткые 60 на...айнь, сценэ дээрэ ... 40 жэл болоһонтойнь дашарамдуулан, театральна искусствын талаар габьяатай байһанайнь түлөө Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

...дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.
...дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Ч. ДОРЖИЕВ.

... Соведүүдэй байшан.
... апрелиин 9.

...эй Министрнүүдэй Соведтэ

...дай хүсэл эрмэлзэлгые хараада абан, 1962 оной ...эй воскресениин амаралтын үдэрые апрелиин ...ельнигтэ болгохо гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй ...гоо.

КПСС-эй делегаци Венгриин Арадай Республика орохоёо мордобо

Венгриин социалистическэ хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй уряалаар КПСС-эй ЦК-гэй секретарь А. Н. Шелепин түрүүтэй КПСС-эй партийна хүдэлмэрилэгшэдэй делегаци ВНР орохоёо апрелиин 9-дэ Москваһаа мордобо. Армениин КП-гэй ЦК-гэй секретарь О. М. Багдасарян, КПСС-эй ЦК-гэй союзна республикануудай талаар партийна органуудай таһагые даагшын нэгэдэхи орлогшо П. Ф. Пигалев, КПСС-эй Ростовско обкомой секретарь Л. И. Маяков, Украинын КП-гэй Киевскэ обкомой секретарь А. П. Ботвин, КПСС-эй Саратовска обкомой секретарь З. М. Бубнова, КПСС-эй Москвагай ГК-гэй секретарь Г. Н. Бочкарев, КПСС-эй Ленинградска ГК-гэй секретарь Ю. А. Лавриков, КПСС-эй ЦК-гэй таһагай секторые даагша С. Г. Заволжский гэгшэдһээ делегаци бүридэнэ. ВСРП-гэй партийна организацинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй делегаци танилсаха юм.

Гэгээрэлэй, дээдэ һургуулинуудай, научна эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай съезд

МОСКВА, апрелиин 9. (ТАСС). Гэгээрэлэй, дээдэ һургуулинуудай, научна эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай III съезд мүнөөдэр нээгдээ. 4,5 миллион шахуу совет эрдэмтэдые, багшанарые, арадай гэгээрэлэй органуудай союзна республикануудай гэгээрэлэй министерствонүүдэй, ороной дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэдые түлөөлһэн 500 шахуу делегат съезддэ хабаадана.

Профсоюзай ЦК-гэй түрүүлэгшэ И. И. Гривков тоосоото элидхэл хээ. Тиигээд элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ эхилээ.

Польшын, Венгриин, Вьетнамай Демократическа Республикын, бусад оронуудай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдһөө съездын нэрэ дээрэ амаршалгын бэшэгүүд абтаа.

Культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай съезд

МОСКВА, апрелиин 6. (ТАСС). Культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай IV съезд мүнөөдэр нээгдээ. Профсоюзай ЦК-гэй түрүүлэгшэ Т. Г. Калинников профсоюзай Центральна Комитедэй хүдэлмэри тухай тоосоото элидхэл хэхэдээ, урда тээнь болоһон съездһээ хойшонхи хоёр жэлэй турша соо искусствын эмхи зургаануудта профсоюзай организацинуудай хэһэн ажал хүдэлмэри тухай хөөрөө.

Тиигээд элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ эхилһэн байна.

СССР-эй болон Польшын хоорондо баталагдаһан договорой 17 жэлэй ойдо зорюулагдаһан пресс-конференци

МОСКВА, апрелиин 9. (ТАСС). Польшын Арадай Республикаһаа Москвада байдаг посольстводо мүнөөдэр пресс-конференци боложо, тэрээн дээрэ советскэ болон Польшын журналистнууд байгаа. СССР-эй болон Польшын Арадай Республикын хоорондо хани барисаан, харилсан туһалалсалга, дайнай хойто тээхи үедэ харилсан ажаллалга тухай договорой баталагдаһаар 17 жэлэй ой апрелиин 21-дэ тэмдэглэгдэхэ юм. Тус конференци энэ ойдо зорюулагдаһан байна.

17 жэлэй турша соо ПНР-эй арадай ажахые, соёл культурые хүгжөөлгэдэ туйлагдаһан амжалтанууд тухай, арадай Польшодо Советскэ Союзай үзүүлдэг аха дүүгэй туһаламжа тухай посольствын советник Л. Цесьлик сугларагшадта хөөрэжэ үгөө.

УРМА ЗОРИГТОЙГООР АЖАЛЛАНА

Хэжэнгэ нютагаарнай хабарай тэмдэг—намдуу дулаахан, һалхигүй үдэрнүүд үзэгдэдэг болобо. Аяар намар байхада унаһан хүдөө талын хүнгэрэг саһан һэрхиишоод эндэ тэндэ доболиг газар соохорлон харлаба. Одоошье хабарай һайхан саг ерэжэ, ханхинама хүйтэн мартагдаад, хаа хаанагүй алтан шара хагдан арбайлдан гараха, аятай хоншуухаар анхилан байдаг болохонь гээшэ.

Эндэхи уужам талын хойморто һууриhан түбхинэһэн Хэжэнгын совхозой 2-дохи отделениин Толгой нютагай һүһаалиин фермэдэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, малшад үдэшынгөө үнеэ һаалганда бэлдэжэ байба. Малшад, һаалишадгай ажал хүдэлмэри тухайнь тобшохоноор хөөрэлдэжэ дүүрэмсээрнай, уданшьегүй үнеэ һааха саг дүтэлшэбэ хэбэртэй.

Дундигар сагаан тёс хушалтатай типовой хашаа соо ороод, урда хойто ханаарнь тааруулан түхеэрһэн хоботонууд соогуурхи буйлуулһан һолоомо, силос амтархан эдижэ байһан үнеэдые харахада намарайнгаа хүсэн соо гэжэ хэлэхээр, тобир тарганууд. 12 һаалишад адлихан гаража ерэһээр, өөр өөрынгөө үнеэдтэ ошожо, сахюур сагаан хүнэгүүд соогуур хүүесэ таталуулжа оробо. Танхагар бүдүүн баагууд соо һүн таһалгаряагүйгөөр гоожоно. Сагаан эдеэнэй данса баринхай Дансаран үбгэн хүн бүхэнэй һааһан һү бүридхэжэ абана.

— Чимитовагай мүнөөдэрэй һаали 70 литр болобо. Галиинхимнай хэды бологшо ааб,— гээд үбгэн дахин дансаяа харана.—58 литр болобо ха, арайл бирабагүй ха юм даа,— гээд саашань тэмдэглэжэ ороно.

Энэ фермэдэ хамта 264 үнеэд, тэдэнэйнь 60 толгойнь гунжад юм. Мүнөө 120 гаран үнеэд түрэнхэй, түлнүүдынь гарзагүй, тобир һайнаар түлжүүлэгдэжэ байнхай. Үнгэрэгшэ зундаа һаалишад өөһэдынгөө хүсөөр фермэ шадараа 1800 центнер эрхим шанартай үбһэ, 450 центнер зелёнко сабшажа, тэрэнэйнгээ ашаар энэ үбэлдөө үбһэ тэжээлээр ядамаргүй ондо ороһон байна.

— Теэд үбһэ тэжээлэй байбашье, һаамхай үнеэдтэ шэмэтэй хоол болохо кукурузын силос үнгэрэгшэ жэлдэ ехээр абажа шадаагүй байшообди. Харин энэ жэлдэ алдуугаа дабтангүй, эртэнһээ бодомжолжо, һү һаалгые эрид дээшэлүүлхын тула 20 гектар газар дээрэ кукуруза тарижа, үнеэн бүридэ дунда зэргээр 10 тонно силос дарахаар шиидэнхэйбди,—гэжэ фермые даагша Б. Х. Жамьянова хөөрэнэ.

Һайн ургаса хуряахын түлөө газарые эрхим һайнаар үтэгжүүлхэ хэрэгтэй бшуу. Тиимэһээ һаалишад малдаа дэбдихэр хэхэ аргалаа бэлэдхэжэ дүүргээд лэ, 100 гаран тонно наг шэбхэ кукурузын газар дээрэ гарганхай. Мүнөө шэбхэ шэрэлгэ үргэлжэлһөөр.

— Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ фермымнай һаалишад юрэнхы дээрээ һү һааха уялгаяа дүүргээгүй байгаа. Тэрэнэй шалтагаанинь олон. Теэд 1962 ондо малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ, һү, тоһо, мяхашье ехээр абаха зэргэтэйбди. Юундэб гэхэдэ, бүхы ажалаа шэнээр эмхидхэхэ, гадна манай һаалишад дүй дүршэлтэй болонхой. Үнеэдээ шэмэтэ тэжээлээр гүйсэд хангажа шадахабди,—гэжэ отделениие даагша Б. Ц. Намдаков хэлэнэ. Энэ хөөрэлдөөнэй боложо байхада, эндэ һууһан үнинэй һаалишан Генима Чимитова иигэжэ мэдүүлээ:

— Манай үнеэд муу бэшэ, шэнэ гунжаднайшье һайнаар эдеэлүүлээд һаагаа һаа, яһала һүтэй үнеэд болохо юм. Теэд һү һаалга гээшэмнай гансахан оролдолгын хүсэн ха юм даа.

Тэрээнэй хэлэһые бултадаа зүбшөөнэ. Чимитова эндээ хүндэтэйшье, дүй дүршэлтэйшье һаалишан гэжэ тоологдодог. Мүнөө тэрэ 13 үнеэ тугаллуулаад, январь, февраль һаранuудта һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Тиихэдэ март һарада 1938 литр һааха аад, 2000 гаран литр һаагаа. Мүн эндэхи түрүү һаалишад Б. Мархасаева, Г. Дашабылова болон бусад түсэбөө үлүүлэн дүүргэхээр оролдожо байнхай. Энэ фермын һаалишад март һарынгаа түсэбые дүүргээд, апрель һарада хамтадаа 23000 литр һү һааха уялга абаа. Совхоз соогоо түрүү һуурида ябаһан энэ фермэ ажахын тоосоондо орохоор бэлдэжэ байна. Мүнөө жэлдэ эндэхи һаалишад үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааханъ. Энээниие бэелүүлжэ шадабал, бүхыдөө 340.000 литр һүн һаагдаха ушартай. Энэ зорилгоёо хүсэлдүүлхын тула һүтэй үнеэдые амяарлажа, тусхай харууһа, тэжээл дээрэ байлгадаг болоо. Гадна һүнэй тоһолигые ехэ болгохо тушаа һаалишан бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ гэлсээ. Ажалые хүнгэдхэжэ, ехэ һү һаахын тула һаяар электрын хүсөөр үнеэдээ һааха «ёлочка» түхэлэй түхеэрэлгэнүүдтэй болохо юм.

Эндэ ажалладаг үнинэй һаалишан Ц. Намбарова Вера Рыгзема хоёр залуухан басагадтаяа гурбуулан 120 гаран тугалнуудые эрхим һайнаар харууһалжа, тус бүринь шэгнүүрые сүүдхэ соо дунда зэргээр 800—900 граммаар нэмээнэ. Эдэнэр нарай, боргожоһоншье тугалнуудтаа һү, буйлуулмал тэжээл, бурдууг, дабһа болон галдаһан яһа нюдэжэ эдюулнэ. Иигэжэ тугалнуудые харууһалхада түргэнөөр томо болоно гээшэ. Шэмэтэй һайхан, элбэг үбһэ тэжээл байбал, мал олошорхо, һү, тоһо, мяханшье ехээр абтаха гэжэ эндэхи һаалишад булта ойлгонхой.

Тэдэнэр энэ жэлдэ даажа абаһан 300 гаран га сабшалангаа һайрамай уһаар уһалха, наг шэбхэ зөөжэ үтэгжүүлхэ хүдэлмэри үнинэй хэжэ эхилэнхэй. Фермэ шадарайнгаа сабшалан дээрэһээ дунда зэргээр га бүриһөө 12 центнерһээ доошо бэшэ үбһэ абаха зорилго табина.

Партиин XXII съездын, КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй табиһан хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ гэһэн тон ехэ, харюусалгатай зорилгонуудые бодото ажалаараа бэелүүлхэ гэжэ хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлжэ байһан Толгойн фермын малшад абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэхэл.

П. Содбоев.

Хориин аймаг.

Манай харюу иимэ

Бидэнэр, табан хонишод, Юрөөгэй колхозой түб тосхонһоо баруулжаа долоо модоной газарта — Бальчин Хүндын отарада ажалланабди. Би отарын ахалагша хонишоноор хүдэлнэб. Намтай суг хамта ажаллажа байһан Циден-Еши Гармажапов, Цырен-Дулма Батуева, коммунистнууд Бальжинима Жапов, Владимир Жамбалов гэгшэд КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй тогтоолтой, тус Пленум дээрэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой элидхэлтэй, СССР-эй бүхы ажалшадта партиин ЦК-гэй хандаһан Хандалга бэшэгтэй айхабтар һонирхолтойгоор танилсажа байнад. Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүд соо хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ тушаа тон шухала хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай. Хүдөө ажахыгаа хүтэлбэрилгые эрид һайжаруулха тушаа хэгдэжэ байгаа хубилалтануудые бидэнэр, колхозой малшад, үнэн зүрхэнһөө һайшаанабди. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудые бодото дээрэнь бэелүүлээд байхадаа, Эхэ оромнай коммунизмын илалта тээшэ ехэ алхам хэхэ, хүдөө ажахын алибаа продуктнууд элбэгжэхэ, арад зоной энхэ тэниглэн байдал урда урдынхиһаа жэшээгүй һайн болохо ха юм.

Түрэл партиингаа анхарал оролдолгодо эрхим ажалаараа харюусаха дура зориг манай сэдьхэлдэ батажанхай. Бидэнэр мүнөө үедэ 784 эхэ хонидые, 600 түлгэдые харууһалнабди. Мүнөө түл түрисээ гол түлэб абажа дүүргэнхэйбди. Январь, февраль, март һарануудта 785 хурьган абтаа. Тиигэжэ 100 эхэ хониһоо 100 хурьга абажа, гарза гайгүй түлжүүлжэ байнабди. Энэмнай мартын Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдтэ бодото харюу болоно. Ажалай амжалта өөрөө ерэдэг бэшэ даа. Тэрэниие туйлахын тулада борьбоёо нугалха сүлөөгүй гэхээр ажаллаха хэрэгтэй. Отарымнай хонишод эбтэй эетэй, мал хараха дүй дүршэлөөр баян юм. Имагтал оролдосотой шангаар ажаллаһанайнгаа ашаар иимэ амжалта туйлахабди гэжэ хэлээ һаа алдуу болохогүй.

Үнгэрэгшэ жэлэй август, сентябрь, октябрь һарын түрүүшын хахадта 784 эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлһэн байнабди. Оролдолгомнай дэмы хосороогүй, харин өөрынгөө һайн үрэ дүн үгөө.

Тиихэдэ үбэлжэлгые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаа һэмди. Өөһэдынгөө хүсөөр 284 центнер һайхан үбһэ, 300 центнер ногоон һолоомо бэлдэһэн байгаабди. Үбэлжэлгын үедэ нэгэшье толгой хони хурьгадые гарзада оруулаагүйбди. Һая гараһан хурьгадаа 10—20 хоногто эхэтэйнь хамта тусхай клеткэнүүд соо байлгадаг, шэмэтэй үбһөөр тэжээдэг заншалтайбди. Үбһэнһөө гадна, хурьгаднай минеральна тэжээл болохо тэжээлэй дабһа, үнэһэ, яһанай гурил эдидэг. Иигэжэ элдэб янзын шэмэтэ болон минеральна тэжээл зохидоор таарuулжа, хурьгад болон тамир муутай эхэ хонидто үгэхэдэ тэдэмнай ехэ өөдэргэн томо болодог юм.

Отарамнай жэлэй эхинһээ ажахын тоосоондо оронхой. Шэнэ гуримаар ажаллахада эли бодо һайн, тааруу байна.

Мартын Пленумэй шиидхэбэринүүд сэдьхэл зүрхыемнай баяр баясхалангаар дүүргэжэ, шэнэ амжалтануудта зоригжуулна.

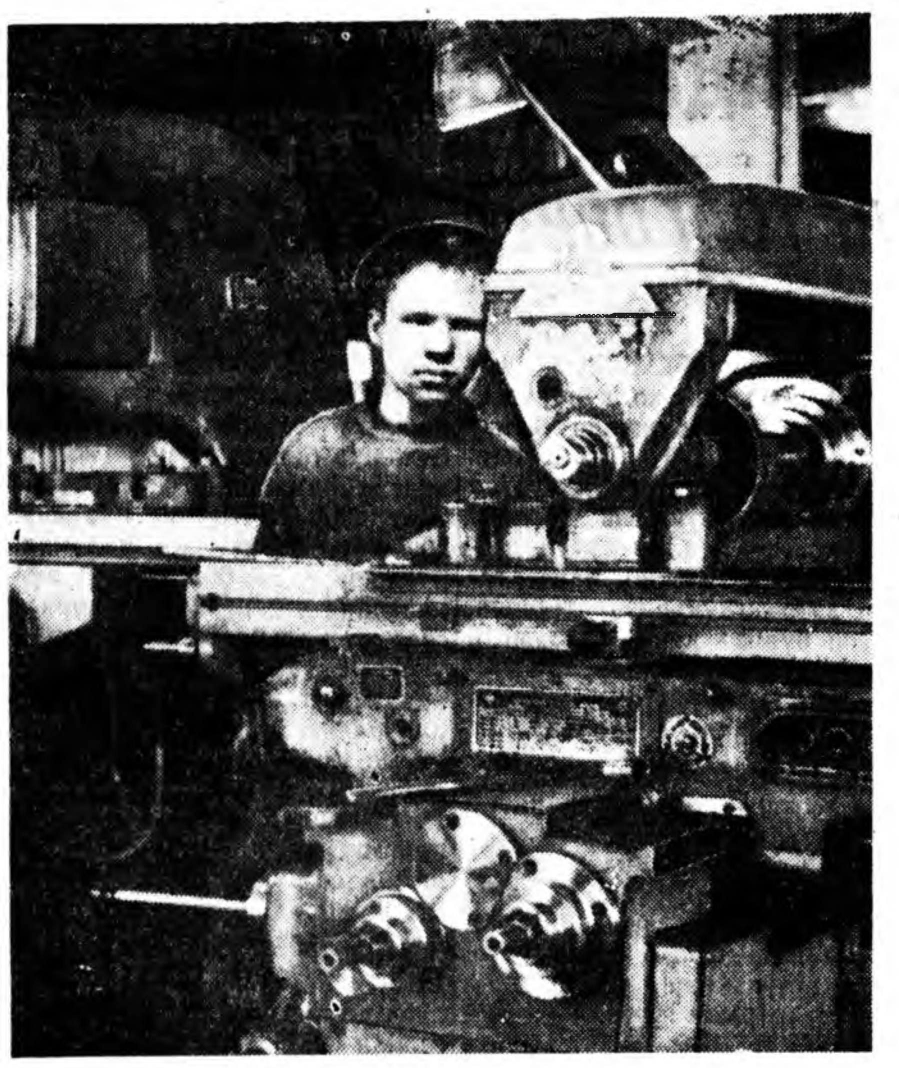
Б. Банзаракцаева,
Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, КПСС-эй гэшүүн.

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ажахын тоосоондо ороһон тракторно-таряан ажалай бригадын гэшүүд эмхитэйгээр, богони болзорто газараа борнойлжо дүүргэбэ. Зураг дээрэ: энэ колхозой Фатых Каримовай тракторно-таряан ажалай бригадын трактористнууд Геннадий Иванов, Михаил Кудрявцев гэгшэд борнойлһон газараа хаража байна.

—700 гектар борнойлогдоо. Мүнөөдэр энэ хүдэлмэреэ дүүргэхэмнай,—гэжэ Г. Иванов мэдүүлбэ.

В. ЗОРКИНОЙ фото.

Улан-Удын «Буряткабель» заводой фрезеровщик Владимир Ильич Басовай хүтэлбэрилдэг станочно участогай коллектив коммунис ажалай участогай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ. Нүхэр Басов фрезернэ хоёр станок дээрэ хүдэлмэрилөөд, халаанайнгаа даабари ходол үлүү лэн дүүргэнэ. Владимир Ильич эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхэеэ 42-дохи үдэшын һургуулиин 8-дахи класста һурана. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Басов хүдэлмэрилжэ байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ЭЛБЭГ БАЯН ААД, АМТАТАЙ ЭДЕЭ ХООЛ БЭЛДЭХЭ

Ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые олошоруулха тухай

☆ ☆

«Ниитын эдеэ хоолой газарнуудые, тэрэ тоодо предприяти, эмхи зургаан болон томо гэрнүүдэй дэргэдэ столовонуудые хүн зоной хэрэглэмжэ гүйсэд хангаха болоторнь олошоруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой. Столовонуудта зониие эдеэлүүлхэ, хоол бариха хэрэг, продукциин шанар эрид һайжаруулагдаха зэргэтэй» гэжэ партиин XXII съезд дээрэ баталан абтаһан шэнэ Программа дотор тодорхойлогдобо.

Энээнэй үндэһөөр үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулха тэмсэлэй түүхэтэ үе сагта ниитын эдеэ хоол улам дэлгэрхэ, саашадаа бүри хүгжэхэ ёһотой болоно. Тиимэ тула худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой газарнуудай хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ гон харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Ойрын жэлнүүдтэ хото, хүдөөгэй ажалшадые ниитын эдеэ хоолоор гол түлэб хангахын түлөө столово, кафэ, буфет, гэр байрануудтахи кухнинуудай, ниитын эдеэ хоолой бусад предприятинуудай тоо олошоруулха, тэдэнэй хүдэлмэриие эрид һайжаруулха гэһэн асуудал мүнөө үедэхи гол хараа шэглэл мүн болоно.

Эдэ хүндэтэ зорилгонуудаа эрхимээр бэелүүлхын түлөө эрид шууд тэмсэхэ зуураа, республикымнай ниитын эдеэ хоолой предприятинууд түрүүшын һайн үрэ дүн туйлаба. Үнгэрһэн 1961 ондо хараалагдаһан ниитын эдеэ хоол үйлэдбэрилхэ, худалдаха түсэб 106 процент дүүргэгдэһэн байха юм. Ниитын эдеэ хоолой эрьесэ соо манай предприятинуудай өөһэдынь үйлэдбэрилһэн продукциин хэмжээн жэлһээ жэлдэ ехэ болоно. Нёдондо өөһэдынь бэлдэн гаргаһан продукци бүхы эрьесын 66 процентые эзэлээ һэн.

Ниитын эдеэ хоолой эрьесын түсэбэй, тэрэшэлэн өөһэдынь гаргадаг продукциин хэмжээнэй дээшэлхэ ябадал имагтал бэлдэгдэдэг эдеэнэй зүйлнүүдэй тоогой (ассортиментын) олошорһон, буйлуулагдаһан эдеэ хоолой шанарай һайжарһан, амта шэмэтэйгээр бэлдэгдэдэг болоһон дээрэһээ, мүн ниитын эдеэ хоолой газарнуудта хүн зоной олоороо хооллодог ушарһаа болоно гэжэ сэхэ тэмдэглэмээр. Гадна ажал хүдэлмэридөөшье, хүн зониие хангаха талааршье һүүлэй үедэ шэнэ дүй дүршэл, таатай зохид онол арга хаа хаанагүй хэрэглэдэг болоһон ушар һайн үрэ дүн харуулаа бшуу.

Мүнөө үедэ столовонууд шэнэ шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагдажа байна. Электрын элшэ хүсөөр хүдэлдэг плита, котелнууд, мяха хэршэдэг, хартаабха арилгадаг зэбсэгүүд, эдеэ халааха, шараха амһартанууд болон кондитерскэ зүйлнүүдые болгодог шкафууд томо томо столовонуудта бии болгогдонхой. Эдэ түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэдэг болоһоной ашаар тэндэ ажалладаг хүнүүдэй хүдэлмэри нилээд хүнгэдхэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриие болбосон гуримаар эрхилхэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдые шанар һайнтайгаар болбосоруулха, буйлуулха арга боломжо бүрин түгэс бии болохо ушартай.

Ниитын эдеэ хоолой саашадаа улам элбэгжэхэ ябадал бүхы хэрэгсэлнүүд болон шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр бүрин түгэс хангагдаһан гэхэ гү, али бата бэхи үндэһэ һууритай столовонуудые олоор бии болгоһонһоо дулдыдаха зэргэтэй. Тиимэ столовонууд ниитын эдеэ хоолой жэжэхэн бусад предприятинуудые (буфет, закусочна, гэр байрануудтахи кухни) полуфабрикадуудаар хэрэгтэй соонь хангажа байха ёһотой. Сэхынь хэлэхэдэ, бусадые хангажа байхаар тиимэ столовонууд республика соомнай даб дээрээ тон үсөөн. Энэ талаар ехэ дутагдалтай байнабди.

Гэхэтэй хамта загаһа болбосоруулан буйлуулдаг Улан-Удын заводой үнэтэ үүсхэл магтамаар. Ушарынь тус предприяти хадаа энэ жэлэй эхинһээ хойшо загаһаар хэгдэхэ хоолнуудай полуфабрикадуудые үйлэдбэрилэн бэлдэжэ, ниислэлэйнгээ ниитын эдеэ хоолой газарнуудта үгэдэг болонхой. Харин тиихэдэнь Улан-Удын мяха-консервын комбинат али зэргэ ехэ арга боломжотой аад, мүнөө болотороо столовонуудые мяхаар буйлуулагдаһан полуфабрикадуудаар хангаха тушаа һанаашалдагшьегүй байдаг.

Партиин Программа дотор хэлэгдэһэн заабаринуудые бэелүүлэн, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые республика дотороо олошоруулха талаар ойрын жэлнүүдтэ горьтойхон хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэхэ. Тиигээдшье зарим тэды хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Жэлэй эхинһээ хойшо 100—100 хүнэй нэгэн доро эдеэлхэ столовонууд хүдөө ажахын техникумэй шэнэ байшанда, ПВЗ-гэй вагонно комбинадта нээгдээ. Тиихэдэнь 50 һууритай столово Улан-Удын аэропорт дээрэ ашаглалгада оробо.

Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэй дүүрэтэр мебельнэ фабрикын, 3-дахи автотранспортна конторын, баригдажа байһан нооһо угааха фабрикын, нарин сэмбын фабрикын болон томо томо бусад үйлэдбэриин дэргэдэ шэнэ столовонууд нээгдэхэ юм. Үдын урда бэеын Текстильнэ үйлсэдэ 280 хүнэй һууритай эгээл томо столово баригдажа байна. Тэрэ столово өөрынгөө кулинарна магазинтай байха юм. Оньһожоруулагдаһан шэлэй заводой, мяха-консервын комбинадай 32 байратай томо гэрнүүдтэ кулинарна магазинтай кухни мүн лэ ашаглалгада орохонь.

Эдэ бүгэдэ шэнээр нээгдэхэ ниитын эдеэ хоолой газарнууд хадаа һүүлэй үеын шэнэ түхэлэй түхеэрэлгэнүүдээр зэбсэглэгдэхэ юм. Тэндэ хооллодог хүн зониие имагтал тон таарамжатай зохидоор хангаха түрүү дүй дүршэл, онол арга хэрэглэн эдэ предприятинууд хүдэлхэ зорилготой, уялгатайшье.

Ерэхэ жэлнүүдтэ ниитын эдеэ хоол элбэгжүүлхэ талаар үшөө юун хэгдэхээр хараалагданаб гэбэл, Бурядаймнай ниислэл хотодо үшөө хоёр томо ресторан баригдахань. Гадна промышленна предприятинуудай, мүн дээдэ болон тусхай дунда һургуулинуудай дэргэдэ шэнэ столовонууд нээгдэхэ. Илангаяа гэр байрануудтахи кухни олоор байгуулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой. Тэрэнэй тоогой олон болохо тума айлнууд эдэ кухнинуудта бэлдэгдэһэн бэлэн эдеэ хоол гэртээ абаашажа гү, али тусхай захилаар гэртээ асаруулжа эдеэлхэ аргатай болохо бшуу. Иигээд байбал ажалшан зоной ажаһуудалые улам саашадань һайжаруулха хэрэгтэ али зэргэ һайн нүлөө үзүүлхэ байна гээшэб?!

Хүдөө нютагууд болон һууринуудааршье ниитын эдеэ хоолой газарнуудые олошоруулха талаар баһал тусхай асуудал табигдана. Бурядай совнархозой УРС-ын түсэблэһэнэй ёһоор, модоной, горно, цементнэ үйлэдбэри дээрэ хүдэлдэг ажалшадта зорюулан, хүдэлмэришэдэй поселогуудта байгша ондо 8 столово шэнээр хүдэлжэ эхилхэнь.

Гадна совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые ниитын эдеэ хоолоор һайнаар хангадаг болохо зорилготойгоор республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой үндэһөөр Буркоопсоюзай мэдэлдэ байһан хүдөө тосхонуудтахи 30 столово 1961 оной эсэс багта совхозуудай мэдэлдэ үгтэбэ. Тиихэдэ энэ жэлдэ үшөө 9 столово шэнээр баригдажа, ашаглалгада орохонь. Энэ хэмжээ хараалһанай ашаар совхозуудай малшад, таряашад, механизаторнуудые ниитын эдеэ хоолоор хангаха хэрэг һайжархань дамжаггүй. Хабарай тарилгын, үбһэ, таряа хуряалгын халуун хаһын үедэ полевой стануд дээгүүр халуун эдеэ бэлдэхэ кухнинуудые эмхидхээд байбал, хүдөө ажахын хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулха, тэрээ руу хүн зониие олоор элсүүлхэ таладань нилээд ехэ урагшатай нүлөө үзүүлхэ байһаниинь мэдээжэ.

Шухалын шухала аад, тон харюусалгатай энэ зорилгые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ, сэхэ руунь хэлэхэдэ, һаад тойбо ушаруулдаг дутагдалнууд яһала олон. Мүнөө хото, хүдөөгөөр хүдэлжэ байгаа столово, кафэ, закусочна, буфет болон бусад предприятинууд бүгэдөөрөө нэгэ жэгдэ һайнаар хүдэлнэ гэхын аргагүй. Бэлдэгдэһэн эдеэнэйнь шанар муу, амта шэмэгүй, үшөө хажуугаарнь үнэ сэн ехэтэй байдаг, тиигээдшье тон үсөөхэн зүйлэй хоол бэлдэгдэдэг гээшэ. Эдэ бүгэдэ мүнөө үеын эрилтэдэ таарахагүй баримтанууд болоно.

Зорилго юуб гэхэдэ, худалдаа наймаанай, эмхи зургаанууд, ниитын эдеэ хоолой предприятинууд, тэдэнэй хүтэлбэрилхы органууд нютагуудтахи партийна, советскэ, профсоюзна, комсомолой органуудтай нэгэн хамта хүсэеэ нэгэдхэн, мүнөө үе сагай шухала асуудалнуудай нэгэн болохо ниитын эдеэ хоол хаа хаанагүй элбэгжүүлхын түлөө эрид шууд тэмсэхэ уялгатай. Ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта хүдэлжэ байһан хүн бүхэн коммунизм байгуулагша совет хүнэй эрилтые хүсэдөөр хангахын түлөө нарин нягтаар хүдэлхэ гэһэн нангин уялгатай.

И. Коровиков,
БурАССР-эй худалдаа наймаанай министрын орлогшо.

ВЛКСМ-эй XIV съездые угтуулан

СЪЕЗДЫН ДЕЛЕГАДУУД ХӨӨРЭНЭ

Республикымнай комсомолшууд, залуушуул үдэр хоногой үнгэрхэ тума улам ехэ амжалта туйлажа, Эхэ оронноймнай ниислэл—Москва хотодо апрелиин 16-да зарлагдаха ВЛКСМ-эй XIV съездые угтажа эхилээ.

Бурядай комсомолшууд, залуушуул с'ездэдэ ямар бэлэг бэлдээб гэһэн асуудалда ВЛКСМ-эй XIV с'ездын делегадууд манай корреспондентдэ иигэжэ мэдээсээ.

ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **М. М. Мулонов:**

— Манай республикын комсомолшууд, залуушуулай туйлаһан габшагай бэрхэ, гайхамшагта ажал хэрэгүүд тухай хөөрэхэ болоо һаа олон. Баунтын үдхэн тайгын зэдшье, Хори, Яруунын үргэн элдин талын, Байгал далайн үзэсхэлэнтэ гоё һайхан булан тохой зубшажа һууһаншье, ниислэл хотын предприяти, завод, фабрикануудайшье комсомолшууд, залуушуул ажалай амжалта үдэр бүри туйлана.

Апрелиин 16 болотор нэгэ электродвигатель, нэгэ кран болон бусад түхеэрэлгэнүүдые түсэбһөө гадуур хэхэ уялга Улан-Удын «Электромашина» заводой комсомолшууд абаа һэн. Мүнөө эдэнэр тус уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэнхэй. Мүн эдэнэртэй хүршэ оршодог механизированнэ шэлэй заводой комсомолшууд, илангаяа машинно-ванна цехынхид, түсэбһөө гадуур 5000 дүрбэлжэн метр шэл үйлэдбэрилхэ уялгаяа баһал дүүргээ. ПВЗ-гэй, сэмбын фабрикын, Закамен, Зэдэ, Кяхта, Баргажанай комсомолшуудай зүгһөө омог дорюун мэдээсэлнүүд абтажа үргэлжэлһөөр.

Тунга газар элдүүрилжэ, таряанай баян ургаса хуряажа абахаар зэһэһэн үргэн элдин Яруунын Исингын совхозой главна агроном **Любовь Коновалова**:

— Үнгэрэгшэ жэлдэ хүдөө ажахын институт дүүргэмсээрэе өөрынгөө мэргэжэлээр хүдэлхэеэ хүдөө гараа һэм.

Түүхэтэ долоон жэлэй дүрбэдэхи хабарые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахын тула мүнөө совхоздомнай юун хэгдэжэ байнаб гээ һаа, нэн түрүүн тарилтада хэрэглэгдэхэ машина, техникэ заһабарилга түгэсэжэ байна. Плуг заһабарилга дүүрэө.

Кяхтын интернат-һургуулиин һуралсалай талые даагша **Дина Занданова:**

— Манай арба нэгэн жэлэй һургуулида хамтадаа 365 һурагшад һуралсана. Коммунизмын илалта улам түргэдхэхын тула үйлэдбэри дээрэ сэхэ ошожо ажаллахаар үнэмшэлгэ абаха юм. Һургуулиимнай һурагшад Кяхтын бүд нэхэлгын фабрикада ошожо үйлэдбэриин практика гарана. Басагаднай оёдолшон гү, али нооһо ээрэгшын, хүбүүднай модошо уран дархан, слесарь, токарь гэһэн мэргэжэлтэй болохоор бэеэ зэһэнхэй. Энэ һуралсалай жэлдэ манай һургуули тиимэ мэргэжэлтэй 11 хүбүүд, басагадаа түрүүшынхеэ бэлэдхэжэ, ажалай арюун замда үдэшэхэнь.

ВЛКСМ-эй Кабанскын райкомой секретарь **Людмила Медведева**:

— Үнгэрэгшэ жэлдэ районоймнай комсомолшууд, залуушуул 70000 шубуу үсхэбэрилжэ, гүрэндэ тушааха һаа, тэрэнээ 127 мянганда хүргөө һэмди. Кабанскын совхозой залуушуулай дундаһаа Галина Церковникова, Мария Мохолдоева болон бусад эрхим ажалаараа суурхаһан юм. Комсомол басаган Мария дүрбэн һарын туршада жэлэйнгээ түсэб дүүргээ һэн. ВЛКСМ-эй райкомой зуўршалгаар Мария мүнөө хүдөө ажахын техникумдэ һуралсажа ябана. Түүхэтэ энэ жэлдэ аймагаймнай залуушуул 200000 шубуу үсхэбэрилхэ уялга абанхай.

Олон түмэн хони ямаадаараа суурхаһан Баргажанай баян талын—Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комсомолой организациин секретарь **Петр Нимаев** иигэжэ мэдүүлнэ:

— Бүхы совет арадтаяа хуби заяагаа ниилүүлжэ, орон доторөө коммунизм байгуулхаар зоригжоһон колхозоймнай комсомолшууд, залуушуул ажахынгаа баялигые олошоруулалсахын хойноһоо шармайн оролдоно. Колхоздомнай мүнөө 6000 хурьган абтаа, үшөө гурба мянгаһаа дээшэ абтахаар хараалагдана. Һуни үдэрые илгадгүй олоороо гаража байһан хурьгадаа гарзада оруулангүй абалсаха хэрэгтэ колхозоймнай залуушуул ехэ ажал хүдэлмэри хэлсэнэ. Мүнөө 100-һаа зуу гаран хурьга абаад байһан Шалсама Ламожаповна Цыремпиловагай отарада эрхим ажал хэрэгүүдээрээ шалгарһан комсомолшууд Рая Цыремпилова, Ольга Сангадиева, Василий Очиров, Эльвира Цыремпилова гэгшэд ажаллажа байна. Эдэнэрнай тус отарада дунда һургуули дүүргэээд, 2—3-дахи жэлээ ажаллажа байнхай. Хүн бүхэн 110—120 хурьга эдэ үдэрнүүдтэ абаад, гарзада оруулангүй тэнжээжэ захалаа.

БурАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ нарин сэмбын фабрикын бүд нэхэгшэ **Тамара Савиных:**

— Үетэн нүхэдөөрөө тааража ажаллахада хэды зохид, гоё һайн байдаг гээшэб. Заримдаа ажалайшье үдэрэй дүүрэһые мэдэнгүй үнгэрөөхэш. Иимэ хүхюун сэнгүү, зол жаргалта ажабайдал түбхинүүлжэ үгэһэн Эхэ орон, түрэл партидаа нэн түрүүн халуун амарые хүргэнэб. Һамда съезд дээрэ үгэ үгөө һаань, иигэжэ юрөөхэ һанаан бии. Теэд үгэнүүдни үшөө мүлигдөөгүй, поезд соо ябахадаа үетэн нүхэдтэеэ зүбшэжэ, бүри гоё, нугархай зохидоор зохёохо, түсэблэхэб.

Манай фабрикын коллектив зондоо таатай зохид бүд нэхэжэ үгэхэ асуудалда һаналаа хандуулна. Би байгша оной нэгэдэхи кварталда 200 метр бүд нэхэхэ уялга абаһан байгааб. Аян замдаа мордохо үдэрөө болотор ажаллажа, тэрэнээ 500 метртэ хүргэһэн байнаб. Зай, хүндэтэ нүхэдни, уулзатараа баяртай!

Республикын комсомол, залуушуулай зүгһөө ВЛКСМ-эй XIV съездын делегат болохо һунгагдаһан ВЛКСМ-эй обком ба горкомой секретарьнууд М. М. Мулонов, С. Н. Булдаев, ВЛКСМ-эй Кабанскын райкомой секретарь Л. Медведева, Яруунын Исингын совхозой главна агроном Л. Коновалова, Кяхтын интернат-һургуулиин һуралсалай талые даагша И. Занданова, Улан-Удын сэмбын фабрикын бүд нэхэгшэ Т. Савиных, Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комсомолой организациин секретарь П. Нимаев, ПВЗ-гэй комсомолой комитедэй секретарь И. Пытин, Бичурын Ждановай нэрэмжэтэ колхозой залуу кукурузашан К. Сафонов, Хориин түрүү хонишон Т. Тушинов, уран зохёолшо К. Ильин, сэрэгэй алба хаагша А. Скрыпник гэгшэд үнгэрэгшэ субботын үдэр аян замдаа мордобо.

ДҮЛЭТЭ ХАЛУУН ҮГӨӨРӨӨ

Партиин гэшүүн Елена Климентьевна Брунай нэрэ алдарынь ганса аймаг дотороо бэшэ, мүн республика соогоо суурханхай гэхэдэ буруу болохогүй.

Энэ нүхэрнай юу хэһэндээ суурхааб? Һү һааһандаа гү, али баян ургаса ургуулһандаа гү? Үгы, юрын библиотекарь ха юм. Гэбэшье өөрынгөө гараар үнеэ һаадагшьегүй һаа, сагаан эдеэ элбэгээр билтаруулха хэрэгтэ габшагайгаар хабаадалсадаг байха.

Елена Климентьевна 70 гара наһатай болобошье, өөрынгөө гол хүдэлмэри бүтээхынгээ хажуугаар соёл сурталай, ойлгууламжын болон ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Тиимэһээ нютагайнь коммунистнууд партийна эхин организацингаа секретариин орлогшоор һунгаһан юм. Нүхэр Брун мүн ондоошье даабаритай: хүдөөгэй лекторнуудэй бүлгэмые хүтэлбэрилхынгөө хажуугаар эдэбхитэй агитатор юм.

Елена Климентьевна үдэр бүри малшадай фермэ, гүүртэ дээгүүр ябажа, һүүлэй һонинииие хөөрэжэ үгэдэг, ажалшадай байра байдалаарнь, ажалаарнь һонирходог. Ажалшадтай үдэр бүри уулзахадаа Елена Климентьевна тэдэнэй түрүү дүй дүршэлые согсолжо, бэшэ фермэ гүүртэ дээгүүр үргэнөөр нэбтэрүүлхын түлөө оролдодог.

Жэшээнь, нёдондо «Коммунизм» колхозой һаалишад үнеэдээ зайн галаар һаажа эхилээ һэн. Тус колхозой һаалишан Вера Теслева хамагһаа түрүүн үнеэдээ шэнэ аргаар һааха гэһэн үүсхэл гаргаһан байгаа. Уданшьегүй нүхэр Брун һаалишан Вера Теслевагай гаргаһан үүсхэлые өөрынгөө «Заганский» колхоздо нэбтэрүүлхын тула горьтойхон хүдэлмэри ябуулһан юм. Оньһон аргаар үнеэдые яажа, хайшан гээд һаахаб гэһэн номууд болон журналнуудые суглуулжа, фермын һаалишадта абаашажа үгэнгөө, шэнэ аргаар үнеэ һаахада юугээрээ дээрэб гэһэн хөөрэлдөө үнгэргөө бэлэй. Һүүлээрнь Елена Климентьевна партийна бюрогой урда зайн галаар үнеэдые һаадаг болохо гэһэн асуудал табиһан байгаа.

Колхозой правлени, партийна бюро тэрэнэй үүсхэлые һайшаагаа. Уданшьегүй колхозой правлени гурбан «елочка» һүнэй хоёр фермэ дээрэ табиһан байгаа. Мүнөө тус колхоздо зайн галаар 800-аад үнеэд һаагдана.

Елена Климентьевна үнеэдые оньһон аргаар һааха «елочка» түхэлэй түхеэрэлгэ тодхолгодо эдэбхитэйгээр хабаадалсахаһаа гадна мяха абалгые улам ехэ болгохын түлөө оролдолго, үүсхэл гаргаһан байха. Малай бүхы фермэ, гүүртэнүүдээр ябажа, эбэртэ малнуудые шахан таргалуулдаг түрүү малшадай дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлдэг. Тусхай библиотечкэ бэлдэжэ, малшадта бэлэглэһэн юм. Тиихэдэ малшадай һонирходог асуудалнуудаар лекци, хөөрэлдөө үнгэргэдэг.

Нүхэр Брун малай фермэнүүдэй ажабайдалтай танилсаад байхадаа, малнуудые шахан таргалуулдаг болон түлжүүлдэг фермэ бүхэниие зооветеринарна мэргэжэлтэй хүндэ даалгаха гэһэн асуудал колхозой правлениин урда табиһан юм.

«Заганский» колхоз мяха худалдаха 1-дэхи кварталайнгаа түсэб уридшалан дүүргэээд, түсэбһөө гадуур худалдажа байнхай. Малшадай туйлаһан амжалта соо Елена Климентьевнагай хубиташье бии бшуу.

Шэнэ болон Хуушан Загинай хүн зон элдэб янзын асуудалнуудаар нүхэр Брунда үдэр бүри хандажа байдаг. «Халуун шулуу долёоһон», хүйтэн халууниие туршаһан, коммунист Елена Климентьевна хүн бүхэнэй хандалгые угаа анхаралтайгаар шагнажа, өөрынгөө арга шадалаар туһа хүргэдэг. Ушар иимэһээ нүхэр Брун тосхоной эгээл хүндэтэй хүнүүдэй нэгэниинь болонхой.

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленум хүдөөгэй ажалшадай урда асари ехэ зорилгонуудые табяа ха юм. Пленумэй шиидхэбэринүүдые хамагһаа түрүүн ажалшадта хэн ойлгуулжа эхилээб? Елена Климентьевна лекторнуудэй бүлгэмэй гэшүүдтэй хамта ойлгуулжа эхилээ һэн. Нүхэр Брун эдэ үдэрнүүдтэ бүхы фермэ, отаринуудаар ябажа, Пленумэй материалаар һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые колхозойнгоо ажабайдалтай нягта холбон үнгэргэнэ.

Буурал толгойтой, набтаршаг бэетэй, үшөөл хүнгэн хүлтэй эхэнэрые Заганай фермэ, гүүртэнүүдтэ ушаржа болохот. Энэмнай партиингаа үнэн үгые хүн бүхэндэ ойлгуулхын тула эсэхэ сусахаяа мэдэнгүйгөөр оролдожо ябадаг, партиин гэшүүн Елена Климентьевна Брун гээшэл даа.

Г. Щепин.

СТАВРОПОЛИИН...
Ехэ химич... предп... шо Невинномысск... ково заводой тур... жэн ашаглалга... байна. Орёо нарин... болон агрегадууд... туршалгануудые ... хай. Ставрополина... газаһаа нилээд ехэ... түрүүшын азотно... нюлинх нэгэн хүр... гоо хүдөө ажахыд... рилго заводой колл... рилгашад болон ... урдаа табинхай... Николай Коковой, ... ревянкын, Евгений ... вой, Иван Шовкун... нууд социалис мур... рүү һуурн эзэлжэ... РАГ ДЭЭРЭ: Викт... кын бригадын ... котелые-утилизатор... жо байна.

ТАСС-эй фото...

Гурбан ай... багшанарай ...

Һаяхан Гусиноо... родто Сэлэнгын, ... тын аймагуудай ... болон физикын ... научно-практическа... ци болобо.

Конференциие ... мнай багшанарай ... дээшэлүүлхэ ... (ИУУ) һуралсалай ... даагша И. И. Попо...

Конференциин ... зүблөөн дээрэ ... РСФСР-эй габьяа... А. П. Подашевой ... кын һургуулиин бү... да хамаатай пр... холбоотой байха ту... Содномовой «Мүнө... математикын хүгж... рэнэй удха шанар», ... риновай «Манай үе... буулиин дайдые ям... жэлжэ байһан тухай... гэлдэр элидхэлнү... наба.

Удаан секциона... нууд үнгэргэгдөө. ... кын, физикын багш... лайнгаа дүй дүршэ... даһан, эрхим ... элидхэлнүүдые шаг... шэн хэлсэһэн байха...

Конференцидэ ха... Ю. А. Гагаринай ... дайда руу ниидэ... жэлэй ойдо зорю... Гусиноозерск город... шадай физико-мате... вечертэ хабаадалс...

Ма...

ПАРАТИФ ҮБШЭН ДИИЛ...

Таряалангай 100 га бүриһөө 75 центнер, эл... бусад газарай 100 гектар бүхэнһөө 16 центне... абадаг болохын тула нэн түрүүн гахайнгаа тоое... руулха, таряалангай хоёр гектар бүхэндэ нэжэл... тай байхаар хараалагдаа.

Гэбэшье гахайн тооие эрид олошоруулха... олон бэрхэшээл ушардаг. Юуб гэхэдэ, гахайн ... паратиф үбшэн үе үе болоод лэ үзэгдэдэг. И... шөөр гол түлэб нарай поршоонхонууд үбдэдэг...

Арадай университедтэ һуража байхадаа би ... дэй туһаламжаар энэ үбшэниие шэнжэлээд, ... хүдэлмэри бэшээб. Паратифтаһан поршоонхы... хиие задалжа үзэхэдэ, тусхай бактери олдоо. П... хо паратифаар үбшэлхэдөө түрүүн халууниинь ... эдеэ хоолһоо гарадаг, шэшэдэг, ехэ ехээр ... эхилдэг. Тэжээлэй шанарай мууһаа, байра б... халуунһаа, шииг нойто ехэтэй байһанһаа, му... шабааһанһаа тиимэ үбшэн эхи абадаг. Тобшол... бэл, ариг сэбэрэй сахигдадаггүй, муу муухай... һанһаа, тэжээл муутайһаа боложо поршоонхо... шэлжэ гарзалдаг байна.

Поршоонхонуудые бүлэг бүлэгөөрнь байлга... тифай сыворооткээр (шүүһээр) тарихадашье ту... жо үгөөгүй. Паратифай шүүһэнэй хүсэ шада... байгаа бшуу. Тиихэдэнь вакцинаар таряабл... риин ёһоор, гурбан долоон хоногой болоодуй б... энэ эмээр тарихагүй гэдэг юм). Тиимэшье һ... эмээр 3 дахин нарай поршоонхонуудые тари... эдэгэшоо.

Гараһаар 5—7 хоноһон поршоонхонууд... наар таридаг болообди. Мүн эхэ гахай, порш... таа һайн тэжээл үгэдэг, байра байдалыень ... байлгадаг болгодоо. Иимэ һэргылэмжын ... хээд байхадамнай, халдабарита паратиф ү... нөөгдөө.

Дээрэ хэлэгдэһэнһээ ямар тобшолол хэлт... поршоонхонууд түрэһэн үдэрһөө паратифа... магадгүй. Тиигээ һаань, түрэһөөр 5 хоноод ... вакцинаар тариха, эдеэ хоолыень эрид һа... шухала.

Арадай университет эрдэм ухаанай туйл... байдал хоёрые нягта холбоо барисаатай бол... тэ тон ехэ туһа хүргэнэ.

Р. К...

«Забайкалец» колхозой ветеринарна врач, ... кын габьяата ветеринарна врач.

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй тогтоолые бэелүүлхын түлөө

ХАБАРАЙ ТАРИЛГА—БАЯН УРГАСЫН ЭХИН

…лгада бэлэдхэлэй дутагдалнуудые дары усадхажа, таряалангай гектар бүхэниие үрэ өхэтэйгээр ашаглая

* * *

…АР ГАЗАР ЮУ ҮГЭЖЭ ШАДАХАБ?

…урга садьхал баясама …нуудай боложо бай… Партиин ЦК-гэй …и оронон худөө ажа… …нь узэгдөөгүй ехээр …, түүхэтэ хараа зам бшуу.

…лангаа шэнэ, зүб гу… …пропашной ургамал… тарьяад, һайнаар ур… …һаамнай али тухай …һыень нүхэр Н. С. …гөө элидхэл соо али …лэмөөр харуулаа ха …гаа гуримаар худал… …лоёо болёо гэжэ му… …э ойлгосотой. Энээн… …бидэ арга боломжоёо …гүй, газар таряа… …лдөө үгэжэ шадаха …д абажа бирадаггүй …нда бидэ өөһэдөө зэ…

…таряалангай гектар …ө таряа, малай тэ… …р абахын тула баян … үгэжэ шадаха урга… …риха ёһотойбди. Илан… …ургаса үгэдэггүй ур… …дые таряалан дээрэ… …ты болгожо, бүгэдэндэ …айшаалтай болоһон …бобы, горох, сахарай …тые улам ехээр тари… Юуб гэхэдэ мүнөө ма… …колхоз, совхозуудта та… …ин ургамалнууд зарим …һашэ ургаса үгэдэгшье …ие тэжээлэй единицэ … үзэхэдэ биратай үрэ единицэ ехээр үгэнэб, алинииинь ашагтай үрэтэйб гэжэ хаража үзэһэн байгаа. Һүүлэй 3 жэлэй туршада манай эндэ таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 24,3 центнер шаниисын ургаса хуряагдаа гэхэ гү, али тэндэһээ 3916 тэжээлэй единицэ абтаһан байна. Тиихэдэ га бүриһөө 19 центнер овёсой ургаса абтажа, тэрэнь оройдоол 1900 тэжээлэй единицэ болоо. Олон жэлэй ногоо тариһан газарһаа гектарай 50 центнер үбһэн абтахадаа 950 тэжээлэй единицэ болоно. Харин горох тариһан газараймнай га бүриһөө дунда зэргээр 250 центнер ногоон намаа хуряагдаа гэхэ гү, али тэрэмнай хамта дээрэ 5 мянган тэжээлэй единицэ үгэнэ. Кукурузын газарай га бүриһөө 400 центнер ургаса абтаад, тэжээлэй единицэдэ оруулхада 7600 болоһон байха юм. Мүн гектар бүриһөө 100 центнер зелёнко хуряагдажа, оройдоол 1700 тэжээлэй единицэ үгэхэдэнь, сахарай свёкло тариһан газарай га бүриһөө 160 центнер ургаса абтаад, тэрэнь 4160 тэжээлэй единицэ болоо бшуу. Эндэ 1958—1960 онуудай дүн харуулагдана.

Хэрбээ нёдондоноїхиие харабал, участогтамнай зарим газарһаа гектарай 700 центнер кукурузын ногоон намаа набша, 195 центнер сахарай свёкло хуряагдаа. Тэрэниие тэжээлэй единицын хэмжээндэ оруулбал, бүришье ехэ болохо байһаниинь элитэ. Дээрэ дурсагдаһан тоо баримтануудһаа харахада эдэ ургамалнууд сооһоо кукуруза эгээл ехэ тэжээлэй единицэ үгэһэн болоно гээшэ. Удаань горох, сахарай свёкло, шэниисэ оролсоно. Харин, олон жэлэй ногоон, зелёнко, овёс гэхэ мэтэ ургамалнууд яһала бараг һайн ургаса үгөөшье һаа, тэжээлэй единицэдэ оруулхада тон бага байна ха юм.

…таряалангай гектар бү… …олво багаар абтана. …талаар Бичурын сорт… участогайхид ямар …тар бүриһөө тэжээлэй

Энээн дээрэһээ ямар тобшолол хэхэ болонoб? Үнэхөөрөө бидэ таряалангай гектар бүриһөө үгэжэ шадаха юумыень хүсэд абажа ушөөл биранагүйбди. Элдэб ногоо, овёс, зелёнко ехээр таряад лэ, адууһа малаа үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангахамнай гэжэ оролдодог ябадалай тон буруу байһаниинь элирнэ бшуу. Хэрбээ таряалангай 100 гектар бүридэ 75 центнер мяха, бэшэ газарай зуун га бүхэндэ 16 центнер мяха абадаг болохо зорилгые түргэн бэелүүлхэ гэбэл, бага ургаса үгэдэг ургамалнуудһаа огтолон арсаха хэрэгтэй. Харин тэдэнэй орондо кукуруза, горох, сахарай свёкло, шэниисэ улам ехээр тарижа, һайнаар ургуулха зэргэтэйбди.

Агротехникын заабариие наринаар сахижа, газараа аргатайл һаань, оролдосотойгоор уһалаад, үтэгжүүлээд, зүбөөр үлдүүрилбэлнай эдэ ургамалнууд баян ургаса үтэхэ байна бшуу. Энээниие түрүүшүүлэймнай дүй дүршэл элитээр гэршэлнэ. Пропашной ургамалнуудые ехээр тарихын тула паарай газарые эрид хороохо саг ерээ. Тиимэһээ мүнөө колхоз, совхоз бүхэн тарилгада орохынгоо урда ямар ургамал тарибал ашаг үрэ ехэтэйб, тэжээлэй единицэ ехээр үгэхэб гэжэ һайса бодомжолжо үзэхэ ёһотой.

Газар таряалангай гектар бүхэниие эзэн ёһоор ашаглан эдлэжэ, тэндэһээ ургаса ехээр абаад, эдеэ хоолой зүйл,. малда үбһэ тэжээл бардам хүрэхөөр бэлэдхэдэг болохо байнабди.

Е. УЛАХИНОВ,
Бичурын сорт-туршалгын участогай агроном.

* *

ВЛАДИВОСТОК. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Алас Дурна зүгэй филиалай дэргэдэ биолого-газарай хүрьһэнэй научно-шэнжэлэлгын институт байгуулагдаа. Институтда биохимиин. биофизикын, физиологиин, вирусологиин, хүрьһэ шэнжэлэлгын, хүрьһэнэй микробиологиин болон бусад 10 лабораторинууд бии. Шэнэ институдай коллектив хадаа Алас Дурна зүгэй амитадай болон ургамалай тон баялиг аймагуудые шэнжэлнэ, худөө ажахые болон ой модо тарилгые саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудые шиидхэнэ. Эм дом буйлуулгада оролсодог Алас Дурна зүгэй үбһэ ногоонуудые — жэнь-шэнь болон элеутерококкые шэнжэлхэ хэрэгтэ ехэ удхашанар олгогдоно. Зураг дээрэ: фармокологиин лабораториии ахалагша лаборант Л. Ф. Федорец элеутерококкын набшаһанһаа шэнгэн экстракт буйлуулан бэлэдхэжэ байна. ТАСС-эй фотохронико.

* *

Үдэр, час бүхэн гамтайл

Иигээд удахагүй, хэдэн хоногһоо хаа хаанагүй хабарай тарилгын халуун хүдэлмэриин хаһа орохонь гээшэ. Тиимэһээ мүнөө үдэр, час бүхэн үнэтэй ха юм. Ажахынууд үлэһэн сагые зүбөөр хэрэглэжэ, тарилгадаа эрхим һайнаар бэлдэхэ ёһотой бшуу.

Теэд Хориин аймагай Үдын совхозойхид машина техникэеэ хабарайнгаа тарилгада хэр зэргэ бэлдээб гэжэ хаража үзэе.

Эндэ худөө ажахын машина, зэмсэгүүдые хабарай тарилгада бэлдэхэ хүдэлмэри ехэл аали нобшоор ябуулагдана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Һаяхан худөөгэй бэшэгшэдэй шалгажа үзэһэнэй ёһоор совхоздо 55 тракторнуудайнь 10-ниинь үшөө заһабарилагдаагүй байба. Мүн ороохо таряанай 31 сеялкэ, тракторай 20 плуг, 16 культиватор гэхэ мэтэ зэмсэг үшөө ойроо хүртөөгүй. Эдэ бүхы машина техникэ хэзээ заһагдажа, бэлэн болохо юм? Совхоз байгша ондо хамта 12,2 мянга гаран гектарта ороохото болон тэжээлэй ургамалнуудые, тэрэ тоодо 1175 га дээрэ кукуруза, сахарай свёкло, тэжээлэй бобы гэхэ мэтэ тариха байна. Бүхы тарилгаяа хаһа сагтань һайнаар хэжэ, үндэр баян ургасын түлөө тэмсэхэ гэбэл, машина техникэеэ эрхимээр бэлдэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ хэрэгтэй бшуу.

Гэхэтэй хамта тус совхозой 2-дохи отделениинхид (эрхилэгшэнь нүхэр Михайлов, парторганизациинь секретарь нүхэр Мартынова, бригадирынь нүхэр Скворцов) тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие хэлэшэгүйгөөр унжагайруулжа байна. Эндэ заһагдаа гэжэ нэрэ зүүгээд гаргаһан машина, зэмсэгүүдынь ехэ дутуутай. Жэшээлхэдэ «СД-24» түхэлэй 4 сеялкын дискэнүүд хүсэд тааруулагдаагүй, сошнигуудынь дахин заһагдахаар болонхой. Сеялкын хойно шаггагалаад, газарай хүрьһэ жэгдэлхэ модон катогуудшье хэгдээгүй. Тракторай плугуудай шабалаа, анзаһанууд ехэ забһартайгаар хэгдэнхэй. Тэдэнэйнь урдахи хутаганууд оройдоо табигдаагүй байха юм. Үнгэрхэдөө үни хада голодоһондо гаргагдажа хаягдаһан «КОН-28» түхэлэй культиватор, мүн шабар шабха соо хэбтэһэн «КУСТ-4,2» культиватораа заһабарилаабди гэжэ мэдээ үгөөд һууна.

Совхозой 4-дэхи отделенидэ (эрхилэгшэнь нүхэр Д. Банзаргашеев, бригадирынь И. Афанасьев, механигынь Д. Лхасаранов) баһал иимэрхүү байдалтай. Шалгажа үзэхэдэ олонхи трактор, машинануудынь ехэ дутуутай, дахин заһабарилагдахаар байшоо. Шэнэ абтаһан машина, зэмсэгүүд уһа шабар соо орхигдошонхой. Гадна эндэхид ороохо таряанайнгаа үрэһэ хүрэнгэ тарилгын шанарта хүргөөгүй, үшөө 3 мянган центнер үрэһэн дахин сэбэрлэгдэхээр болонхой.

Байгша ондо совхоз бүхыдөө 850 гектарта кукуруза тариха түсэбтэй. Теэд тэрээндээ баһал мүртэйгөөр бэлдэнэгүй. Эндэ кукуруза квадратно-гнездовой аргаар тариха шэнэ, хуушаншье сеялкэнүүдынь үшөө тааруулагдаа, заһагдаагүй байха юм.

Эдэ бүгэдэ юун дээрэһээ болоо гээшэб? Совхозой, отделенинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд хабарай тарилгада бэлдэхэ хүдэлмэридэ бодото анхарал хандуулаагүй. Эдэ «жэжэ дутагдалые усадхажа үрдинэ бэзэбди» гэжэ найдаад, һанаа амар байһанһаань болоо бшуу. Тэрэшэлэн мэргэжэлтэдэйнь хабарай тарилгые үнгэргэхэ түсэб, трактор, машинада техническэ харууһа хэхэ график табижа үшөө хүшэхүрөөдүй байхань гайхалтай. Саг хүлеэхэгүйл, шамдыт гэжэ эндэхи хүтэлбэрилэгшэдтэ һануулхаар болоно.

В. Носырев,
аймагай «Красная заря» газетын худөө ажахын таһагые даагша.

Шэнэ совхозойхид шэнээр ажаллана

…шай совхоз һаяхан …һэн ажахы юм. Үн… …лэй эхеэр 3 жэжэ …й («Гигант», «Звез…дочка») һуури дээрэ …байгуулагдажа, гол… …мяха ехээр абаха …болгогдоһон байна. …гээ жэлдэ тус …ал хүдэлмэреэ шэ… …хэ талаар олон …улгануудые бэелүү… …байһан жэжэ ота… …нууд томодхогдожо, …соондо оруулагдаа. …элмэрилхэ хүнүүд …барилагдан табиг… …хозой үйлэдбэриин …рнуудые замай за… …үдөө ажахын мэр… …толгойлһон байна. …гоо арга боломжо… …һайнаар хаража, тоо… …дөө Баргажанай … 1962 ондо 19600 … һаажа, тэрэнэйн… …нтнерыень гүрэндэ … тиин һү һаалгаяа …ша соо 40 процен… …уулхэ хараа түсэб …һан байна. Мүнөө …абалгань 38 про… …шэлжэ, 6200 цент… …гдэхэ, мүн үндэгэ, …алга горьтойгоор … юм.

…о Баргажанай сов… … жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа хэр зэргээр дүүргэжэ байнаб?

ҺҮ ҺААЛГАНЬ 2 ДАХИН ДЭЭШЭЛЭЭ

Совхозой һаалиин 7 фермэдэ 1514 үнеэд, 382 гунжад тоологдоно. Энэ ашаг шэмэтэ малынь таряалан, сабшаландаа дүтэ Читкан, Үүрэг, Зуһалан, Суво, Бодон, Топико гэжэ нютагуудаар байрланхай юм. Эндэнь бүхыдөө 80 шахуу һаалишад хүдэлмэрилнэ. 1962 ондо һү һаалгаяа үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 40 процентээр дээшэлүүлхэ социалис уялгануудые абаһан һаалишад үбэлжэлгын эхинһээ үнеэдэйнгээ харууһа, эдеэлүүлгые һайнаар эмхидхэһэн байна. Тэдэнэр хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр ажаллажа, үнеэдээ бүлеэн уһаар уһалһан, имагтал буйлуулһан тэжээлээр эдеэлүүлһэн дээрэһээ һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлбэ. Жэшээнь, 1961 оной январь һарада тус совхоз бүхыдөө 43837 литр һү һааһан байбал, мүнөө жэлэй энэ һарада 75116 литр һү һаагаа. Харин февраль-март һаранuудта совхозой һаалишад һү һаалгаяа нёдондоной энэ үеынхидэ оробол 2 дахин дээшэлүүлээ. Мүнөө совхоз үдэр бүри 3 тонно гэхэ гү, аймаг соогоо түрүүлээд, партиин райкомой ба аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг бата бэхеэр барижа байна.

Совхозой һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Бодоной фермын һаалишад, коммунис ажалай ударнигууд (фермые даагша коммунис Н. П. Кожевин) һү һаалгаяа үдэр бүри дээшэлүүлжэ байна. Тэдэнэй удаань Зуһалангай, Үүрэгэй фермэнүүдэй һаалишад бата найдамтайгаар алхална. Тэдэнэр 1-дэхи кварталда һү һаалгаяа үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ оробол 2-һоо үлүү дахин дээшэлүүлээ. Эндэхи һаалишад П. Кожевина, А. Василенко, М. Лебедева, Г. Саган ба бусад ажалай ёһотой үльгэр жэшээ харуулна.

Һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлһэнэй ашаар тус совхоз гүрэндэ һү худалдаха 1962 оной түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Хэрбээ совхоз 1961 оной нэгэдэхи кварталда 1130 центнер һү гүрэндөө худалдаһан байбал, мүнөө жэлэй түрүүшын кварталда 2200 центнер гэхэ гү, али 2 дахин үлүү худалдаха социалис уялга абаһан байгаа. Энэ уялгаяа совхоз болзорһоонь хэдэн хоногоор урид дүүргэбэ.

Хабарай саг ерэжэ, һү ехээр һааха арга боломжо ехэ болоо. Тиин совхозой һаалишад түрүүшынгээ амжалтануудые бүри арьбадхажа, ажалайнгаа эршые бүри шангадхажа байна.

ҮБЭЛШЬЕ ҮНДЭГЭ, МЯХАН ЕХЭЭР АБТАДАГ БОЛОО

Совхозойхид мяха абалгаяа саашадань эрид дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри эмхидхэжэ байнхай. Эндэ гахай олоор үсхэбэрилхэ, залуу мал —буруу, хашарагуудые бэлшээн ба шахан таргалуулжа, толгой бүриинь шэгнүүрые 300 килограммда хүргэжэ, гүрэндэ тушааха дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ совхоз һаалиингаа фермэнүүд бүхэндэ нарай тугалнуудаа эхэһээнь һалгаажа, тусгаар илгагдаһан үнеэдтэ заядажа түлжүүлхэ хүдэлмэри эмхидхэһэн байгаа. Мүнөө энэнь ехэ,һайн үрэ дүн харуулаа. Жэшээнь, совхозой бэрхэ малшан Парфений Романович Елшинэй даадаг тугалшадай бригадада 150 гаран тугал энэ түрүү аргаар түлжүүлэгдээ. Тиихэдээ тугалшад тэдэнээ нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлээ. Мүнөө тэдэнэй харууһалжа байһан буруунуудынь булта тобир тарган, энэ жэлэй эхеэр гүрэндэ тушаагдаһан 50 буруунуудайнь толгой бүриин шэгнүүр 3 центнертэ хүргэгдэһэн байна.

1962 ондо совхоз 5800 центнер мяха гүрэндэ худалдаха социалис уялга абанхай. Жэлэй түрүүшын кварталда энээнэйнгээ 500 центнерыень тушааха байгаа. Үбэлэй үедэ энэ совхоз буруу, хашарагуудаа, мүн олон толгой гахай шахан таргалуулһанай ашаар мяха гүрэндэ тушааха 1-дэхи кварталай түсэбөө болзорһоонь урид 114 центнерээр үлүүлэн дүүргээ. Мүнөө эндэ хоёрдохи кварталда гүрэндэ тушаагдаха олон гахай, үхэр шахагдажа байнхай.

Тэрэшэлэн совхоз гүрэндэ үндэгэ худалдаха уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Энэ жэлэй түрүүшын кварталда 19 мянган үндэгэ худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид 2 дахин үлүүлэн дүүргэбэ. Мүнөө тус совхоз 40000 шахуу үндэгэ гүрэндэ тушаажа, аймаг соогоо мүн лэ түрүүшын һуури эзэлээ.

МАЛАЙ ТОО ОЛОШОРНО

Һү, мяха, үндэгэ, нооһо ехээр абахын тулада нэн түрүүн адууһа малай тоо толгойе олошоруулха зорилгоёо совхозой малшад шухалын шухалада тоолоно. 1962 ондо совхозой хонишод, һаалишад эхэ мал бүхэнһөө түл абаха зорилго урдаа табинхай. Мүнөө тэдэнэр энээнээ мүн лэ амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Түсэбэй ёһоор совхоз мүнөө жэл 8000 хурьга абажа түлжүүлхэ ёһотой. Үнгэрэгшэ намар эхэ хонидоо искусственна аргаар ороондо оруулһанай ашаар совхозой хонишод мүнөө жэл ехэнхи түлөө январь-февраль һаранuудта абаба. Мартын 20-ной мэдээгээр эндэ 7000 шахуу хурьгад абтажа, гарза гээлтэгүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Совхозой ажахын тоосоондо ороһон олонхи бригаданууд түл абалгаяа дүүргэхэ тээшээ болоо. Коммунист И. Крыловой, П. Малыгинай, И. Афанасенкын даадаг хонишодой бригаданууд 100. эхэ хонин бүриһөө 85—90 хурьга абажа, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байнхай.

Тэрэшэлэн совхозой һаалиин фермэнүүд шэнэ түл хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр абажа, малайнгаа тоо толгойе олошоруулха урдахи зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Шэнэ түл һайнаар түлжүүлһэнэй ашаар эндэхи бэрхэ тугалшад харууһалжа байһан тугалнуудайнгаа толгой бүриин шэгнүүр сүүдхэдээ 900—1000 граммаар нэмээнэ.

ШЭНЭ ЭРИЛТЫН ЁҺООР...

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй һүүлээр совхозой ажабайдалда шэнэ хубилалтанууд боложо байна. Жэл бүри олошоржо байһан адуу малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхын тулада саашадаа газар таряалангаа шэнэ эрилтын ёһоор эрхилхэ талаар ехэ хүдэлмэри эндэ ябуулагдана. Мүнөө жэлһээ хойшо бага ургасатай овёс, зеленко, бусад олон жэлэй ногоонууд эрид хороогдожо, орондонь кукуруза, шэниисэ, ячмень, горох, бобы гэхэ мэтэ ургамалнууд таригдаха болоно. Тиимын тулада совхозойхид тарилгынгаа талмайе шэнээр хубаарилжа байна.

Урдань эндэ тарилгын бүхы талмайн аяар 23 процентнь сэбэр паарта эзэлэгдэдэг байгаа. Тиихэдэ бага үрэжэлтэй ургамалнууд — овёс, зеленко гэхэ мэтэнүүд мянгаад гектарта таригдадаг һэн. Харин мүнөө жэл сэбэр паар, бага үрэжэлтэй ургамалнууд эрид хороогдохо байна. Жэшээнь, 1961 ондо совхоз ганса овёс 921 гектарта таридаг байгаа һаа, 1962 ондо тэрэнээ 130 гектар хүрэтэр хорообо.

Энээнэй ашаар мүнөө жэл тэдэнэр кукуруза тарилгаяа 800 гектарта хүргэхэ, 60 гектар сахарай свекло, 10 гектар тэжээлэй бобы, 200 гектар горох тариха гэжэ хараалаа. Урда жэлнүүдтэ ургаса үгэдэг хүсы үбһэн саашадаа имагтал сабшалангай газарта таригдаха байна.

1962 ондо совхозой механизаторнууд дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаба. Тэдэнэр жэлэй туршада ороохо таряанай, тэжээлэй ургамалнуудай ургасые 1,5 дахин дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэе. Эдэ зорилгонуудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө мүнөө совхозой механизаторнууд ехэ оролдолго гаргажа, хабарайнгаа тарилгада эмхитэйгээр бэлдэжэ байнхай.

О. Раднаев,
манай корр.

…Мухаршэбэрэй Суул… …суута кукурузa… …шалгагша Дамба …аймагай совхо…, кукурузын та… …лэдхэлэй хүдэлмэ… …һэн.

…ДЭЭРЭ: Д. Ж. Жа… …совхозой 2-дохи …кукурузашан Цы… …бееевтэ кукурузын … зүбөөр тааруулхаб … байна.

…ДМАЕВАЙ фото.

Тарилгадаа юундэ бэлдэнэгүйб

Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ 4 мянгаад шахуу гектарта ороохото ургамалнуудые тариха юм. Энээндэнь хамта 9820 центнер үрэһэ хүрэнгэ хэрэгтэй. Гэбэшье колхозой амбаар, складуудта бии үрэһэниинь оройдоол 3220 центнер болохо байба. Саада тээнь үшөө 6 мянгаад центнер үрэһэн дутуу. Тэрэниие хаанаһаа олохо, бэдэрхэ тухай нэгэшье үгэ зугаа эндэ гаранагүй, «гүрэн баян, үгэнэ аабза» гэһэндэл абяа аниргүй һуунад.

Энэ колхозойхид амбаарнуудтахи үрэһэеэ мууса хадагална. Жэшээлхэдэ, Талын Булагай полевой станда 1500 центнер шэниисын үрэһэн гутажа, бажуулдажа хүрэшөөд, сагаан сэнхэг болошоһон обоохойнуудта хэбтэнэ. Хэрбээ энэ амбаарай ороохые газаа гаргажа зернопультаар хиидхээ һаа, иигэжэ бажуулдахагүй, нилээдгүй сэбэрлэгдэхэ, тарилгын шанарта хүрэхэ байгаа бшуу. Теэд энээн тушаа хэншье һанаагаа табинагүй. Ядахадаа эндэхи амбаарнуудые даагша нүхэр Балданов ямаршье хэмжээ абанагүй. Тэрэ полевой станда «Онохойская-4» сортын элитнэ үрэһэн дээрэһээ хушалтагүй тоог дээрэ обоотой хэбтэнэ.

— Иимэ һайн, эрхим сортын үрэһые юундэ хушалтагүй газарта байлгана гээшэбта. Энэ обоохойтнай хэды центнер болохоб,— гэжэ агроном нүхэр Кузьминһаа асуухада, тэрэ иигэжэ харюусана:

— 400-аад центнер болохо байха. Теэд сэбэрлээд, амбаарта оруулха гэхэдэ сүлөө забда олдоногүй, хүншье байнагүй.

Агроном хүнэй иигэжэ харюусажа байхада, энээндэ ондоо хэн һаналаа табихаб даа.

Тус колхоздо 25 трактор бии юм. Теэд тэдэнэй арбан гурбаниинь заһабарилагдаад байна. Үлдэгшэ 12-ниинь үшөө һолоомо зөөлгэндэ, наг шэбхэ шэрэлгэдэ хэрэглэгдэнэ. Мүнөө заһабарилгаһаа гараһан тракторнуудынь энэ тэрэ ажалда хэрэглэгдэжэ байтараа эбдэршэдэг байха юм. Мэнэ һаяхан «ДТ-54» маркын нэгэ трактор заһабарилагдажа гараа. Энээниие ябуулха гэхэдэнь ябажа үгэбэгүй. Шалгажа үзэхэдэнь энэ тракторайнь магнитогой хабхаг үгы, тоһонойнь насос хүдэлхөөр бэшэ байшоо. Иимэрхүү дутагдалнуудтайгаар машина заһабарилха гээшэ гэмтын хэрэг бшуу. Энээндэ Сэлэнгын ЦРМ-гэй болон колхозой механигууд зэмэтэй.

Энэ колхоз 550 гектарта кукуруза тариха түсэбтэй. Хэрбээ энээнэй тарилгада хэр зэргэ бэлдэжэ байнаб гэжэ һонирхохо болоо һаатнай, юуншье байхагүй. Кукуруза тариха звенонууд үшөө бии болгогдоогүй, «полиин хатаниие» тариха газарта наг шэбхэ багаар гаргагдана. Мартын 20-ной байдалаар гектар бүридэ оройдоо 2—2 тонно шэбхэ гаргагданхай. Пеэшэнэй үнэһэ, шубуунай аргал суглуулжа, поли дээрэ гаргаха тушаа хүдэлмэри эндэ хэгдээгүй байһаар. Колхозой түб бууса дээрэ 8 тонно гранулированна суперфосфат газаа саһанда булагдашоод хэбтэнэ.

Дээрэ дурсагдагша дутуу дунданууд юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ Юрөөгэй колхозой хүтэлбэрилэгшэд бүхы анхаралаа малайнгаа үбэлжэлгэдэ хандуулаабди гээд лэ хабарайнгаа тарилгада бэлэдхэлые мартажархёо гээшэ ха. Хэрбээ энэ жэлэй хабарай тарилгада һайнаар бэлдээд, эрхим шанартайгаар үнгэргөөгүй һаа, ороохо таряан, малай эдихэ тэжээлшье элбэгээр абтажа шадагдахагүй ха юм. «Хабарай үдэр — жэл тэжээхэ» гэжэ зон дэмы хэлсэдэггүй бшуу. Энээниие мартажа болохогүй.

Б. Бальчинов.

ХОНГЁО АЯЛГАТА ДУУНУУД ХОДОДОО ЗЭДЭЛЖЭ БАЙГ ЛЭ!

Март һарын һүүл багаар хоёр үдэрэй турша соо Ахын худөөгэй уран һайханай самодеятельностиин харалган боложо, малшад, хонишод, һаалишад бэлиг шадабаряа харуулбад.

Иимэ харалгада нёдондо жэлдэ оройдоо 76 хүн хабаадалсаһан байбал, мүнөө жэлдэ 114 хүн хабаадаба. Тиихэдээ илангаяа Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой уран һайханай бүлгэмэйхид олоороо ерэһэн, һайн номернуудые харуулһаншье байна. Тэдэнэр «Инагни» гэжэ дуу бултaараа ирагуу гоёор дуулалдажа, ехээр һайшаагдаба. Колхозой малшан Нима Галсанов «Герой болое!» гэһэн дууе гайхалтай зохидоор гүйсэдхөө, мүн хуур дээрэ бурят аялгануудые шадамараар зэдэлүүлээ. Тэрэшэлэн залуу һаалишан Нелля Галсанова «Хабарай саг» гэһэн дуу Н. Галсановай лимбэдэлгэ доро гүйсэдхэжэ, альга ташуулба. Эхин һургуулиин багша Б. С. Баиров энэдхэг хатар уян нугархайгаар гүйсэдхөө. Бригадир Е. Мандагаев баснинуудые уран гоёор уншаа.

Ажалша малшадай өөһэдөө ендэр дээрэ гараад, шадамар бэрхээр дуулалдажа, наадажа байхадань сэдьхэл зүрхэ хүдэлмөөр. Тэдэнэр бэрхээр ажалладаг, сэнгэлигээр амардагшье байна.

«Улаан Аха» колхозһоо Валентина Галсанова, «Коммунизм» колхозһоо Галина Замбалова гэгшэд «Татар хатар», «Һаалишан» гэһэн танцануудые, Кировэй нэрэмжэтэ колхозһоо Анна Овсянкина, Светлана Аюрова, Тамара Пронтеева, Валентина Ошорова гэгшэдород, бурят дуунуудые, интермеди гэхэ мэтые угаа зохидоор гүйсэдхөө.

Мүн Степан Патархеев, Ольга Жамбалова, Вл. Борбоев (Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз), Ж. Замбалов, Ф. Иванов («Коммунизм» колхоз) хонгёохон хоолойгоор хангюурдабад. Баһа «Коммунизм» колхозойхид «Малшан» гэһэн зүжэг харуулаа.

Аймагай солото малшан Савва Ошоров, ветврач Пурба Башлеев, хонишон Ким Хаптагаев («Улаан-Аха» колхоз) өөһэдынгөө зохёоһон шүлэг, баснинуудые уншажа, сүглагашадые һонирхуулбад.

Аймагай Культурын байшангай коллектив яажа миин байхаб! Тэдэнэр Ц. Шагжинай «Буруушан Бургалдай» гэһэн шог зүжэг табиба. Тиихэдэ Ю. Халзутхаев, С. Аюшеева болон бусад нилээд бэлигтэй байһанаа харуулаа.

Хоёр үдэр соо үргэлжэлһэн харалгын дүн гаргагдажа, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид нэгэдэхи һуури эзэлбэ, үнэтэ бэлэгээр шагнагдаба.

Хоёрдохи һуурида Кировэй нэрэмжэтэ колхозойхид (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр Пронтеева Т. Ш.) гараа.

Һургуулиинхидай уран һайханай харалгада Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Шарзын эхин һургуулиинхид мүн лэ түрүүлбэ (даагшань нүхэр Иванова Г. А.).

Тиигэбэшье үнгэрһэн энэ харалгын дутуу дундануудтухай дурдангүй гаража болохогүй. Юуб гэхэдэ, зарим колхозуудай коллективүүд бэлэдхэл муутай ерээ. Репертуараа нютагай ажабайдалтай холбожо шадаагүй байшоо. Малшад хэды холо холо, таруугаар һуудагшье һаа, тусхай хүгжэмшэдшьегүй һаа, һайн номернуудые бэлдэжэ харуулха аргатай байгаа. Жэшээнь, зүжэг эрхим гэгшээр бэлдэжэ табиха гээ һаань, хэн һаалта хэхэ байгааб?

Гадна «Улаан Аха», «Коммунизм» колхозуудһаа малшад үсөөнөөр ерээ. Үхибүүдэйшье уран һайханай самодеятельностиин харалгада дутуу дундануудтохёолдоо. Хүүргын эхин һургуули (даагшань Абушеева А. Д.) нёдондо жэлдэ түрүү һуури эзэлһэн аад, мүнөө муу бэлэдхэлтэй байшоо. Мүн үхибүүдэй урлалгын хүдэлмэри, бүтээлнүүд тон үсөөн байгаа.

Гэбэшье уран һайханай мүнөө жэлэй харалга нёдондонойхидо орходоо эмхитэй һайн, удхаар муу бэшэ байгаа.

Вл. Галсанов.

МОСКВА. Нииcлэлэй баруун-хойто хубида байгаалиин газаар хүдэлдэг шэнэ теплоэлектроцентраль баригдажа байнхай. Станциин бүхы агрегадуудые, тэрэ тоодо орон доторхи эгээл ехэ хүсэтэй теплофикационно турбинануудые электронно-тоололгын түхеэрэлгэнүүд хүдэлгэхэ юм. ТЭЦ-эй түрүүшын ээлжээн 1964 ондо ашаглалгада үгтэхэ. Зураг дээрэ: теплоэлектроцентралиин градирнинуудай арматура хабсаргагдажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Кино һайнаар харуулха

Һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада республикын киносеть хоёр дахин олон болоо. Бишыхан кинотүхеэрэлгэнүүдэй орондо хэдэн арбаад һайнаар баригдаһан кинотеатрнууд бии болоо. Ганса Улан-Удэдэ дурсагдаһан сагай хугасаа соо 5 типовой кинотеатрнууд баригдаһан байха юм. Киносетиингээ хүгжэлтөөр республикымнай ниислэл хото Советскэ Союзай түрүү городуудай тоодо оронхой. Манай Бурядта хамта дээрээ арбан кинотеатр, арбан томо, арбан табан дунда зэргын клубай кинотүхеэрэлгэнүүд бии гээшэ. Тус баримта кино харуулалгын һайн арга боломжонуудтай байһыемнай гэршэлнэ.

Гэхэтэй хамта, республика дотор кино харуулгада дутуу дундануудүсөөн бэшэ, юуб гэхэдэ, кинодо хаа-яа ябадаг, ябадаггүй шахуу хүнүүд дайралдадаг. Кинофильмнүүдые эрхилдэг конторо киносетиин эрилтэнүүдые хангажа үшөөл шаданагүй. Тэрэ мүнөө болотор хуушаараа ажаллана.

Улан-Удын киносетиин хүдэлмэрие эрид хубилгажа һайжаруулха саг ерээ. Нэн түрүүн олзо үгэдэггүй кинотүхеэрэлгэнүүдые нэгэдүүлхэ шухала. «Аршаан», «Сэлэнгэ» гэжэ кинотеатрнуудые клубууд болгобол һайн байгаа. Нэгэдэхи разрядай кинотеатрнуудые бусад кинотүхеэрэлгэнүүдһээ илгаха шухала. «Прогресс» кинотеатрын бага залые хүүгэдэй кинотеатр болгожо, политическэ гэгээрэлэй байшанда документальна фильмнүүдые харуулдаг болгобол, зүйтэй шэнгеэр һанагдана.

Шэнэ фильмнүүдые хүдөө нютаг руу ходо эльгээжэ байхаар саг ерээ, яахадааб гэхэдэ, олохон колхозуудта хуушан кино харуулагдажа байдаг.

Киносетиин ажалай дутагдалнуудые дээрэ дурдабабди. Тэдэниие усадхаха талаар республикын Культурын министерство таараха хэмжээнүүдые абаха болоно.

Н. Рыжков,
«Октябрь» кинотеатрын директор.

Улан-Удэ.

4 килограмм 70 грамм шэгнүүртэй алтан олдобо

МАГАДАН, апрелиин 8. (ТАСС). Гастеллын нэрэмжэтэ прискын хүдэлмэрилэгшэ Виктор Гладких алта малтадаг газарһаа 4 килограмм 70 грамм шэгнүүртэй сула алта оложо тушааба.

Саанһаарһ

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, саһан орохогүй. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто үглөөгүүр 4—6 градус хүйтэн, үдэртөө 3—5 градус дулаан болохоор багсаагдана.

Апрелиин 12-ой үдэр республика дотор үүлэтэйшэг байха, саһан орохогүй. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Һүниндөө 7—12 градус хүйтэн, үдэртөө 0—5 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

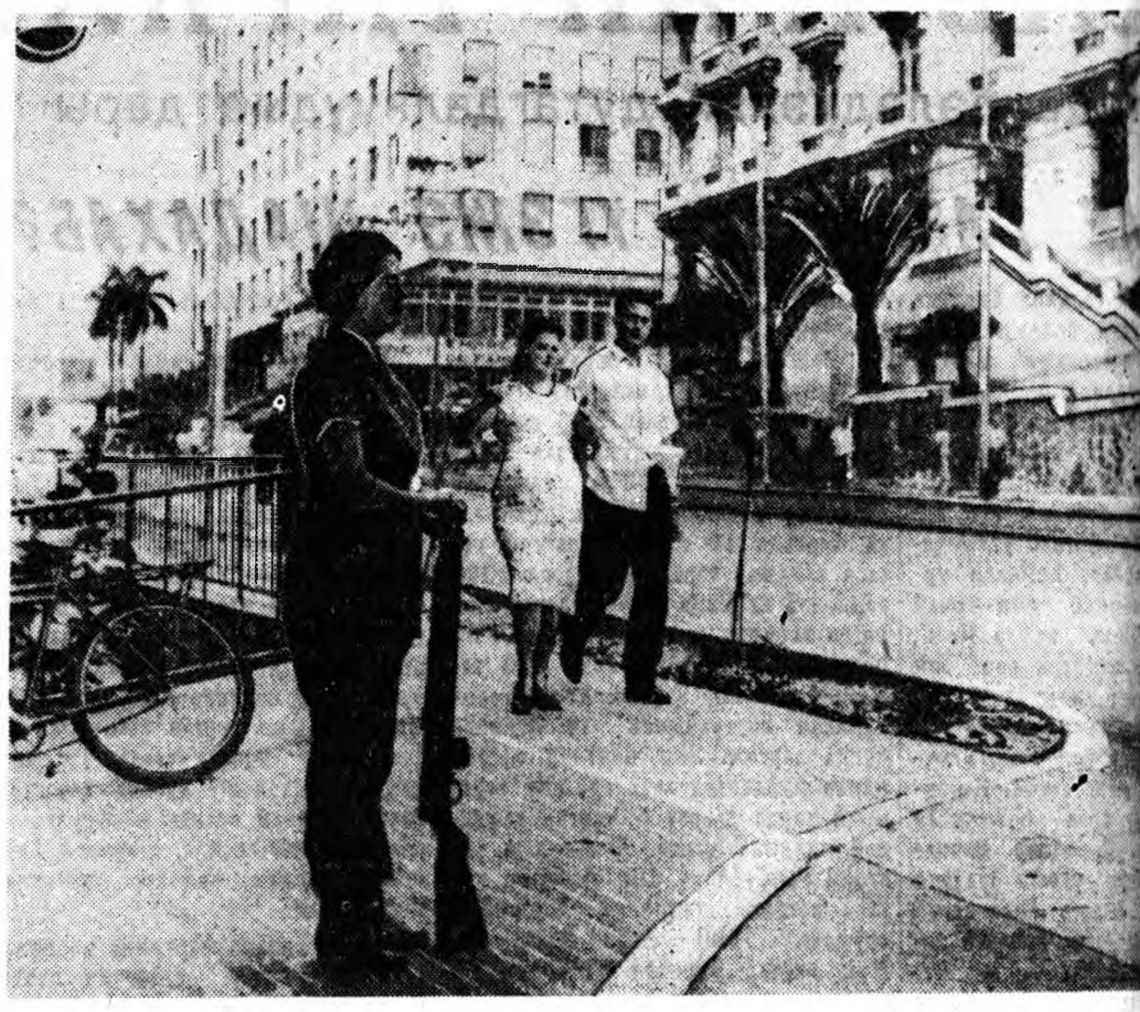
Л. Бурцева,
дежурна синоптик.

Хилын саанаһаа

МНР-тэ партийна конференци үнгэргэгдэбэ

УЛАН-БАТОР, апрелиин 9. (ТАСС). Арадай ажахын тон шухала зорилгонуудые, ленинизмын үзэл сурталые бодотоор бэелүүлхын түлөө бүхы хүсөө элсүүлэе гэһэн уряатайгаар Баян Хонгорой аймагай партийна конференци болобо. МНРП-гэй аймагай комитедэй нэгэдэхи секретарь Ядамсурэн элидхэл хэһэн байна. Гурбадахи табан жэлэй, Монголой хүдөө ажахые эрид хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ зорилго табигданхай. Совет дүй дүршэлые үргэнөөр шудалан үзэжэ, КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые зохёон байгуулхы ёһоор хэрэглэжэ, энэ зорилгомнай нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлэгдэхэ гэжэ үгэ хэлэһэн хүнүүд тэмдэглэбэ.

МНРП-гэй ЦК-гэй хоёрдохи секретарь нүхэр Л. Цэндэ гэгшын үгэ хэлэхэдэ Пленумдэ хабаадагшад ехэ анхаралтайгаар шагнаба. КПСС-эй XXII съездын гаргаһан заабаринуудай ёһоор, Монголой арадай-революционно партии бүхы соёл сурталайнгаа, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулна. Арадай ажахын тодорхой зорилгонуудые шиидхэхэ, Чойбалсанда шүтэн һүгэдэлгын хорото хойшолонгуудые усадхаха, социализм түргөөр байгуулха зорилго табигдана гээд Л. Цэндэ тэмдэглэбэ.

КУБЫН РЕСПУБЛИКА. **Арадай милициин эхэнэр-сэрэгшэ Гаванын үйлсэнүүдэй[...] сожо байна.**
МТИ-гэй Интерфотын—ТАСС[...]

Түрүүшын хүнэй дэлхэйе тойрон ниидэһээр нэгэ жэл гүйсэһэнэй ойе тэмдэглэбэ

ХАНОЙ, апрелиин 9. (ТАСС). Дэлхэйн түрүүшын космонавт майор Юрий Гагаринай дэлхэйе тойрон ниидэһээр жэл гүйсэһэнэй ойе ДРВ-гэй ниислэлэй олониитэ баяр ёһололой оршон байдалда тэмдэглэбэ.

Ороной мэдээжэ эрдэмтэд, ниитын ажал-ябуулагшад, вьетнам-совет хани барисаанай бүлгэмэй правлениин гэшүүд, научна, техническэ эрдэм дэлгэрүүлхэ бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэд, советскэ посольствын түлөөлэгшэд энэ гайхамшагта үдэртэ зорюулагдаһан баяр ёһололой суглаанда хабаадаба.

Научна, техническэ эрдэм дэлгэрүүлхэ бүлгэмэй түрүүлэгшэ Нгуен Ксиен гэгшэ замбуулин дайдые шэнжэлхэ талаар Советскэ Союзай туйлаһан ехэ амжалтанууд, лётчик-космонавтнууд Юрий Гагарин Герман Титов хоёрой баатаршалга тухай хөөрэбэ.

Суглаанда хабаадагшад совет-вьетнам хани барисаанай бүлгэмэй правленидэ, Юрий Гагаринда телеграммануудые эльгээгээ. Коммунизм байгуулгада, замбуулин дайдые шэнжэлэлгэдэ совет арадай шэнэ амжалтануудые туйлахые тэндээ хүсэнэ. Юрий Гагаринай, тэрэнэй бүлын гэшүүдэй элүүр энхэ ябахые тэдэнэр хүсэһэн байна.

Карл Либкнехтын һамган ФРГ-гэй прокурорто хандаба

БЕРЛИН, апрелиин 8. (ТАСС). Софья Либкнехт, немец хүдэлмэришэн ангиин вождь, 1919 ондо алуулһан Карл Либкнехтын һамган, ФРГ-гэй прокурорто хандаба. ФРГ-гэй хэблэлэй, мэдээсэлэй захиргаанай хүтэлбэрилэгшэ Ф. Эккардт, захиргаанай харюусалгата редактор В. Низельт, мүн «Дейче Штудентен-Анцейгер», «Дейче Зольдатен-Цейтунг» газетэнүүдэй главна редакторнууд Х. Крюгер, Г. Фрей гэгшэдые харюусалгада хабаадуулха эрилтэ Софья Либкнехт табиба.

Захиргаанай гаргадаг бюллетеньдэ, мүн дээрэ дурсагдаһан газетэнүүдтэ Карл Либкнехтые, Роза Люксембургые алагшадые магтаһан байна бшуу.

Индиин правительствын премьер-министрээр Неру дахин томилогдобо

ДЕЛИ, апрелиин 9. (ТАСС). Мүнөөдэр үглөөгүүр эндэ Индиин шэнэ правительствын бүридэл тусхайта ёһоор соносхогдобо. Джавахарлал Неру премьер-министрээр гурбадахяа томилогдобо.

Буу зэбсэг хуряаха, эб найрамдал хамгаалха хэрэгтэ зорюулагдаһан конгресс дүүрэбэ

ДЕЛИ, апрелиин 9. (ТАСС). Бүгэдөөрөө буу зэбсэг хуряаха, эб найрамдал хамгаалха хэрэгтэ зорюулагдаһан бүхэиндийскэ конгрессэй түгэсхэлэй пленарна заседани үсэгэлдэр болобо. Индиин мэдээжэ уран зохёолшо, ниитын элитэ ажал-ябуулагша Мульк Радж Ананда тэндэ түрүүлэгшээр һуугаа. Конгрессэй комиссинуудай зохёоһон, тэдэнэй дурадхаһан резолюцинуудые делегадууд нэгэн дуугаар баталан абаба.

Тусхай инспекци, хиналта тогтоожо, бүгэдөөрөө, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха гээшэ тон шухала удхатай. Буу зэбсэг хуряалга мүнөө үедэ хүн түрэлтэндэ тон шухала удхашанартай болонхой гээд түрүүшын резолюци соо заагдана.

Буу зэбсэг хуряаха талаар Женевын хэлсээнүүдтэ премьер-министр Неру хабаадаха хүсэлтэй байгаа. Неругэй энэ һанамжые конгресс һайшааба. Мүнөө үе сагай тон шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын түлөө Женевэдэ дээдэ тушаалтай хүнүүдэй уулзажа хөөрэлдэхэ гээшэ саг соогоо табигдаһан, зүб хэрэг болоно. Ингэжэ конгресс тэмдэглээ.

Бүгэдөөрөө буу зэбсэг хуряаха, эб найрамдал хамгаалха хэрэгтэ зорюулагдаһан бүхэиндийскэ конгресс атомна зэбсэг туршалгые дары хорихо хэрэгтэй гэжэ уряална. Тиигээд Женевэдэ хэлсээнүүдэй үнгэргэгдэжэ байха үедэ атомна туршалганууд хэгдэхэгүй ушартай гээд Индиин премьер-министр Неру бүхы гүрэнүүдтэ хандаһан юм. Атомна туршалгануудые хорихо гэһэн резолюци соогоо Неругэй энэ хандалгые дэмжэнэ.

Эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедэй делегациин толгойлогшо Н. В. Матковский конгрессэй түгэсхэлэй заседанида үгэ хэлэбэ. Эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедэй, бүхы совет хүнүүдэй нэрэһээ конгрессто хабаадагшадта халуун амаршалга тэрэ хүргэбэ. Тиигээд һайн һайхан зорилготой ажал хүдэлмэридөө тэдэнэй амжалта туйлахые нүхэр Матковский хүсэһэн байна.

СУКАР[...] „Бидэнэр Б[...] Ириан[...] сүлөөлх[...]

ДЖАКАРТА, [...] (ТАСС). Индонези[...] флодой һайндэрт[...] Сукарно үгэ хэлэ[...] «бидэнэр Баруун[...] энэ жэл заабол с[...] гэжэ президент м[...]

Индонези Баруу[...] хай асуудалые ам[...] шиидхэхэ хүсэлэн[...]

Хэрбээ импери[...] эсэргүүсэхэ болоо һ[...] незе зохихо хэ[...] абаха баатай боло[...] зидент Сукарно ү[...] бэ. Баруун Ириан[...] хэ гээшэ Индонези[...] циин шухала зо[...] нэгэниинь болоно г[...] тэмдэглэбэ.

Венесуэ[...] партизану[...] хүдэлөөн үр[...]

ГАВАНА, апре[...] (ТАСС). Ромуло Бе[...] дэгэй засаг түрэ[...] партизануудай хүд[...] суэлдэ улам үргэ[...] Латина агентствы[...] һээр, партизануу[...] Фалькон, Португе[...] Сулия штадуудта [...] нэ гэжэ Венесуэлы[...] хэрэгүүдэй минист[...] Перес гэдэг мэдэр[...] бага багахан бүлэг[...] тэмсэдэг юм. Һүүлэ[...] тизанууд правител[...] рэгүүдтэй тулалда[...] Альто районда бол[...] даанда правительс[...] гүүдэй хэды солда[...] лаа.

Каракасһаа хажу[...] 450 модоной газарт[...] де-Чехендэдэ баһа [...] болоод, 4 хүн алуу[...] шархатаа.

Мэдээс[...]

СССР-эй Наука[...] демиин Сибириин [...] Бурядай эрдэм-ш[...] нэгэдхэмэл инсти[...] ухаанай, соёл культ[...] доо хүдэлжэ байх[...] лектори 1962 оно[...] 12-то, үдэшын 7 [...] хэнь.

Эрдэмтэд, эрдэ[...] элдэб һалбаринууд[...] жэлтэд мүнөө үе са[...] ухаанай, соёл культ[...] далнуудаар лекци[...] шаха юм.

Институдай ко[...] соо лектори нээгд[...] «Замбуулин дайд[...] ниидэһэн тухай» Н.[...] боев түрүүшын лек[...]

Дуратай хүнэй [...] болохо.

США-да ядерна зэбсэг туршагдаба

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 7. (ТАСС). Холбоото Штадууд үсэгэлдэр ядерна зэбсэг баһа туршаба. Невада штадай туршалгын полигондо газар доро ядерна зэбсэг туршагдаа гээд информационно агентство мэдээсэнэ. Энэ хорин зургаадахи туршалгань болоно.

АЛЖИР

Сатай ошохо тума мартагдашагүй ехэ үйлэ хэрэгүүд болоно гээшэ бээз. Эгээл тиимэ нэгэ ушар байгша оной мартын 18-да болоо һэн. Алжир арадай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй илалтые асарһан түүхэтэ үдэр энэ болоно. Энээнтэй дашарамдуулан Алжирай Республикын Саг зуурын правительствын түрүүлэгшэ господин Бен Юсеф Бен Хеддада эльгээһэн амаршалга соогоо советскэ правительствые толгойлогшо нүхэр Н. С. Хрущев иигэжэ бэшэһэн байгаа: «...Национальна талаараа сүлөөтэй, Эхэ оронойнгоо бэеэ даанхай байдалтай болохо нангин эрхые хамгаалхын тулада ямаршье хохидол бэрхэшээлнүүдэй үмэнэ тогтон торонгүйгөөр Алжирай патриодуудай эрэлхэг зориг, баатаршалга гаргаһандань Алжирай бүхы ханинар шэнги Советскэ Союзай арадууд ехээр баясана. Алжир арад олон жэлэй турша соо үнэн зүб хэрэгэй түлөө тэмсээ, энэ хэрэг илан мандаха, алжир арадые колониальна дарлалта доро барижа байхые һэдэһэн колонизаторнуудай зэрхэлгэ эсэслэн усадхагдаха гэжэ Алжирай патриодууд мэдэдэг байгаа».

Алжирай энэ илалта арадуудай эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байдал дэмжэдэг бүхы түрүү хүн түрэлтэниие баясуулна, эрэлхэг зоримтой тэмсэлдэ уряална.

Аяар 132 жэлэй саада тээ Франци Хойто Африкада оршодог Алжир гүрэнэй ниислэл хотые буу зэбсэгэй хүсөөр булимтаран абаад, саашадаа тэрэнэй газар дайдые бүхыдэнь колони болгожо эзэмдэһэн юм. Тэрэ гэһээр, тодорхойлходо, 1830 оной июниин 14-һөө хойшо һая болотор Франциин баяд ноёд Алжирай арад зониие гам хайрагүйгөөр доромжолжо, мүлжэжэ байгаа. Тиигэбэшье Алжирай арад зон дарлалта мүлжэлгэһөө сүлөөрхын, национальна бэеэ даанхай байдалтай болохын түлөө саг үргэлжэ тэмсэжэ байгаа.

Алжир 2.191 мянган дүрбэлжэн метр газартай, 10,4 миллион хүн зонтой юм. Тэдэнэй 9,3 миллиониинь араб болон бербер яһатан, бэшэниинь гол түлэб французууд болоно. Энэ орон ехэ гээгдэнги ажахытай юм, промышленностинь оройдоол 28, хүдөө ажахынь арайхан гэжэ 40 процент олзо оруулдаг байха юм.

Соёл гэгээрэлэй болон эмнэлгын эмхи зургаанууд үсөөн. Һүүлэй мэдээгээр 4875 хүндэ нэгэ врач хүртэнэ, бүхы дээрээ орон дотор 2579 эхин һургуули тоологдодог. Эдэ һургуулида һурадаг үхибүүдэй оройдоол 10—12 процентнь алжир яһатанай юм.

Эдэ бүтэдые усадхажа, өөрынгөө эрхэ сүлөө олохын түлөө тэмсэлээ алжир арад илангаяа дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр бүри хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлһэн түүхэтэй. 1954 ондо Алжирай түрүү хүнүүд, эрэлхэг баатар патриодууд богоолшологшодые орон нютагһаа үлдэхын зорилгоор зэбсэгтэ тэмсэл эхилһэн юм. Энэ ехэ хүдэлөөе национально-сүлөөрэлгын Фронт толгойлоо. Тэдэниие Алжирай коммунистическэ парти халуунаар дэмжэд, ехэ туһаламжа хүргэдэг, бүхы патриодуудай нэгэдэл бэхижүүлдэг һэн. Тиигэжэ национально-сүлөөрэлгын Арми байгуулагдаһан юм.

Удангүй, оройдоо 4 жэлэй үнгэрөөд байхада, 1958 оной сентябриин 18-да национально-сүлөөрэлгын Фронт Алжирай Республикын байгуулагдаһан тухай мэдээсээ һэн. Энэ республикые арба холо гаран гүрэнүүд мэдэрһэн байха юм.

Франциин империалистнууд Алжирые колони хэбээрнь үлөөжэ, тэрэнэй арад зониие урдынхидаал адли мүлжэхын тула шуһата дай үүдхэһэн бэлэй. Энэ шунахай хүсэлынь бэелээгүй.

Энэ ушарһаа, мүн арадуудай эрилтын нүлөөн доро яахашье аргагүйдэхэдөө 1960 ондо Франциин правительство Алжирай Саг зуурын правительствотай хэлсээ хэхэ баатай болоо. Энээндэ эсэргүү тала баригшад, генерал Салан болон бусад этэгээдүүд түрүүтэй өөрынгөө хара хэрэгүүдые бэелүүлхэ хүсэлтэй мүнөөшье хүрэтэр тэмсэһээр.

Тиигэбэшье алжир арад сухарягүй, өөрынгөө эрхэ сүлөөгэй илалта туйлажа шадаа. Долоо гаран жэлэй турша үргэлжэлһэн эзэмдэгшэдэй үүдхэһэн Алжиртахи дайн зогсобо.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой амаршалгын бэшэг соо хэлэгдэһэнэй ёһоор: «...Бэеэ даанхай национальна гүрэниие байгуулгада болон бэхижүүлгэдэ, Эхэ оронойнгоо экономикые; соёл культурые хүгжөөлгэдэ ехэ амжалта туйлахыень алжир арадта совет арад үнэн зүрхэнһөө хүсэнэ».

БУРЯТ ҮНЭН
4-дэхи нюур

Редактор Ц. Ц. ЦИБ[...]

Манай адрес, телефон[...]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, [...] ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора —46-32. зам. ред[...] 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной [...] пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советс[...] тельства—47-59, промышленности и транспорта, [...] —35-14, культуры—34-05, писем и рабсельк[...] отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалт[...] Для междугородных переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства [...] Бурятской АССР.

Н00645. Зак. № [...]